Griffie Gemeenteraad Utrecht
Secretariaat raadscommissie Mens & Samenleving
Postadres Postbus 16200 3500 CE Utrecht
Telefoon 030 – 286 10 69 **Fax** 030 – 286 15 18
www.utrecht.nl/gemeenteraad

Gemeente Utrecht

VERSLAG OPENBARE VERGADERING COMMISSIE VEILIGHEID, BESTUUR EN FINANCIËN D.D. 8 SEPTEMBER 2022

[Typ hier]

Datum verslag	12 september 2022
Locatie	Stadhuis, de raadszaal
Verslag door	Geertjan Benus (Notutekst)
Vaststelling verslag	oktober 2022

Aanwezigen:
Middagvergadering
De voorzitter, de heer R. Peters, en van het college de burgemeester mevrouw S. Dijksma, en de wethouder mevrouw L. Voortman, mevrouw R. Streefland, en voorts de leden: mevrouw M. Fattal (GroenLinks), M Deldjou Fard (GroenLinks), mevrouw B. van der Wilt (D66), mevrouw B. Chirino (ChristenUnie), de heer B. van Steeg (CDA), mevrouw M. Ramaker (VVD), mevrouw T. Meerding (VVD), mevrouw I Raaijmakers (PvdA), de heer R. van der Zweth (PvdA), mevrouw E. Kendir (Student & Starter), de heer H. Dijkstra (CDA), de heer M. van Heuven (Partij voor de Dieren), de heer R. Maas (VOLT), de heer G. Dijkstra (Een Utrecht), de heer C. Bos (Stadsbelang Utrecht), de heer M. Sungur (DENK), mevrouw S. Nolten (Bij1), mevrouw N. Oul Fakir (Bij1), en van de griffie de commissiegriffier de heer J. Schueler en de commissiesecretaris.

Avondvergadering
De voorzitter, de heer H. Bakker, en van het college de burgemeester mevrouw S. Dijksma, en de wethouder mevrouw R. Streefland, en voorts de leden: M Deldjou Fard (GroenLinks), mevrouw M. Fattal (GroenLinks), mevrouw B. van der Wilt (D66), mevrouw B. Chirino (ChristenUnie), de heer T. Compagnie (ChristenUnie), de heer B. van Steeg (CDA), mevrouw M. Ramaker (VVD), mevrouw L. de Vries (Partij voor de Dieren), mevrouw I Raaijmakers (PvdA), mevrouw E. Kendir (Student & Starter), mevrouw S. van den Brink (Student & starter), de heer B. van Steeg (CDA), de heer R. Maas (VOLT), de heer G. Dijkstra (EenUtrecht), de heer C. Bos (Stadsbelang Utrecht), de heer M. Sungur (DENK), mevrouw S. Nolten (Bij1), en van de griffie de commissiegriffier de heer J. Schueler en de commissiesecretaris.

Verslag openbare vergadering commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën d.d. september 2022

Aanwezigen:.....- 1 -
1. Opening en mededelingen .....- 2 -
1. Opening en mededelingen .....- 2 -
2. Vaststellen van de agenda .....- 2 -
3. Vaststellen van ingekomen agenderingen.....- 3 -
3.1 Raadsvoorstel vaststelling besluit tot wijziging van de APV partiële herziening 2022.....- 3 -
3.2 Technische bijeenkomst Nota Waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa .....- 3 -
3.3 Agenderingen ter plaatse op basis van de ingekomen raadsbrieven .....- 4 -
4. Vaststellen verslagen.....- 6 -
4.1 Verslag Adviescommissie Controle en Financiën.....- 6 -
5. Toezeggingen/moties d.d. 6 september 2022 .....- 6 -

6. Raadsvoorstel wijziging legesverordening 2022 in verband met een nieuw tarief voor het thuisbezorgen van reisdocumenten ..... - 6 -
7. Raadsbrief rapportage onderzoek institutioneel racisme ..... - 11 -
7.1 Beantwoording schriftelijke vragen 2022 nr. 124 over onderzoek bij gemeente Utrecht over institutioneel racisme ..... - 11 -
7.2 Raadsbrief Onderzoek institutioneel racisme geheime bijlage bij schriftelijke vragen 124 ..... - 11 -
8. Raadsbrief aard en omvang en aanpak van mensenhandel ..... - 45 -
9. Vergunningplicht Autobranche Bedrijventerrein Nieuw Overvecht ..... - 45 -
9.1 Raadsbrief Vergunningplicht Autobranche Bedrijventerrein Nieuw Overvecht 20-04-2022 ..... - 45 -
9.2 Raadsbrief Vergunningplicht Autobranche Bedrijventerrein Nieuw Overvecht ..... - 45 -
10. Lokale ombudsman ..... - 46 -

Middagvergadering 8 september 2022

1. Opening en mededelingen

De voorzitter, de heer Peters, opent de vergadering omstreeks 14.00 uur, en heet alle aanwezigen welkom.
Hij staat stil bij het overlijden van de collega, fractiemedewerker van Stadsbelang, de heer Hein Bos. Vanuit het bestuur en de griffie zijn bloemen gestuurd. De commissie neemt een kort moment van stilte in acht.

Mededelingen vanuit de commissie
Mevrouw Van der Wilt (D66) deelt mee dat Maarten Koning ziek is. Zij neemt waar voor hem in deze vergadering.
Mevrouw Ramaker (VVD) deelt mee haar collega mevrouw Marjan Al Saqaff te vervangen.

Mededelingen college
Geen.

1a. Heropening

De voorzitter, de heer Bakker, heropent de vergadering omstreeks 20.00 uur, en heet alle aanwezigen welkom. Het debat over institutioneel racisme is uitgelopen. Vanavond vindt het tweede deel daarvan plaats. Na de afhandeling van dat agendapunt, zal alleen agendapunt 10 nog aan de orde zijn: het debat over de lokale ombudsman.
Hij deelt mee dat het debat over mensenhandel verzet is naar de volgende vergadering van de commissie, agendapunt 8. De spreektijd die overblijft na het debat over punt 7, is bestemd voor de afhandeling van agendapunt 8.
Zo ook is via de Whatsapp het debat over Vergunningplicht autobranche Nieuw Overvecht, agendapunt 9, verdaagd. Daarvoor geldt de regeling van de spreektijd voor agendapunt 8 niet.

2. Vaststellen van de agenda van 8 september

De voorzitter constateert dat de commissie de agenda conform vaststelt.
Mevrouw Van der Wilt (D66) heeft begrepen dat meerdere partijen inbreng leveren bij het onderwerp leges. Dan is de geraamde tijd wellicht krap begroot.
De voorzitter merkt op dat de commissie dit zo heeft vastgesteld.

Mevrouw Van der Wilt (D66) gaat in op agendapunt 9 Bedrijventerrein Nieuw Overvecht. Het voorstel is om dit agendapunt te verschuiven naar de vergadering in oktober. Dit krijgt steun van DENK en de PvdA. De wens bestaat nog vragen in te

dienen over de invoering van de vergunningsplicht. Daarna is het debat beter te voeren.
De voorzitter stelt met instemming van de commissie voor dit agendapunt te verschuiven naar de volgende vergadering.

3. Vaststellen van ingekomen agenderingen

De voorzitter leidt de bespreking in met de wensen kenbaar te maken.

3.1 Raadsvoorstel vaststelling besluit tot wijziging van de APV partiële herziening 2022

De heer Dijkstra (EenUtrecht) maakt zijn behoefte kenbaar aan een technische sessie voorafgaande aan de vergadering in de commissie.
De voorzitter constateert dat de commissie zich kan vinden in de geraamde 150 minuten. Het staat de heer Dijkstra vrij om voor een technische sessie zelf iets te organiseren.
De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) stelt voor dat heer Dijkstra technische vragen stelt. Op grond van de antwoorden is dan alsnog te bepalen om hiervoor een technische sessie georganiseerd moet worden.
De voorzitter deelt mee dat het de heer Dijkstra vrij staat het te doen zoals hij voorstelt. Wanneer de heer Dijkstra de enige is die behoefte heeft aan technische informatie, zou hij contact kunnen opnemen met de ambtelijke ondersteuning.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) licht toe hiervan melding te hebben gemaakt zo dat iedereen de gelegenheid heeft om zijn of haar interesse te tonen.

Punt van orde
De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) merkt op dat er een wildgroei is aan afspraken door de week heen. Hij roept iedereen op de technische bijeenkomsten vooral te plannen op de dinsdagen of donderdagen.
De voorzitter begrijpt deze inbreng. Hij stelt voor dat heer Bos dit ook in presidium-verband aan de orde stelt.
De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) merkt op dat dit al is afgekaart in presidiumverband.
De voorzitter vindt dit een helder signaal en hij spreekt de hoop uit dat dit goed gevoeld wordt door alle partijen hier aanwezig.

3.2 Technische bijeenkomst Nota Waarderen, activeren en afschrijven van vaste activa

Het voorstel is hierover een technische bijeenkomst te houden op 27 september voor 60 minuten. **De voorzitter** constateert dat de commissie hiermee akkoord gaat.

3.3 Het openbaar maken van persoonsgegevens is geagendeerd door EenUtrecht.

Het voorstel is een commissiebehandeling van 15 minuten.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) had 5 minuten gesuggereerd in het geval iedereen het eens zou zijn met de motie die in concept is rondgestuurd. De te reserveren tijd hangt af van de mate van discussie.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) vraagt uitleg over de motie.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) licht toe dat hij het debat wilde voeren over het alsnog openbaar maken van de gegevens.
De voorzitter houdt dit onderwerp op 15 minuten wanneer niemand mee wil agenderen.

De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) merkt op dat een motie een Raadsinstrument is; die zou niet besproken moeten worden in een commissie. Wanneer dit gaat om een stukje besluitvorming stelt hij voor dit onderwerp in de raad te laten terugkomen.
De voorzitter bevestigt dat dit de gebruikelijke weg is. Hij vraagt of de heer Dijkstra een actuele motie wil indienen.
De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) concludeert aan de 15 minuten te hechten zodat er gelegenheid is om het verhaal toe te lichten.
De voorzitter concludeert dat dit onderwerp zo op de agenda komt voor de eerstvolgende commissiebehandeling.

3.4 Agenderingen ter plaatse op basis van de ingekomen raadsbrieven

De voorzitter nodigt de commissie uit eventueel inbreng te leveren in dit kader.
De heer Sungur (DENK) wil graag spreken over het geheime conceptrapport over institutioneel racisme.
De voorzitter constateert dat de volgende partijen willen aansluiten: EenUtrecht, VVD, Student & Starter, Bij1, VOLT, CDA, Stadsbelang Utrecht en dat dit voorstel breed gedragen wordt. Hij stelt voor na overleg met de commissie hiervoor 120 minuten in te ruimen voor de bespreking.
Wethouder Streefland vraagt of dat betekent dat dit onderwerp vandaag niet behandeld zal worden.
De heer Sungur (DENK) licht toe dat dat zijn intentie was. Hij kan hierover niet spreken voor andere partijen.
De voorzitter licht toe dat het wel de bedoeling is vandaag de publieke stukken te bespreken. Hij stelt voor dit onderwerp in die zin vandaag wel te behandelen en het agendvoorstel van de heer Sungur in de volgende commissievergadering.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) verneemt desgevraagd van **de voorzitter** dat het ene over de inhoud van het gepubliceerde rapport gaat en het andere over het proces tot de totstandkoming van het rapport. Hij stelt voor beide aspecten in één vergadering te behandelen.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) begrijpt de uitleg van de voorzitter en steunt de behandeling in afzonderlijke vergaderingen. Hij sluit zich graag aan bij de agendering.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) benadrukt dit in praktische zin: het is niet mogelijk beide aspecten vandaag te behandelen vanwege de vertrouwelijkheid van een van de stukken; daarom sluit zij zich aan bij de afzonderlijke vergaderingen.
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) sluit zich aan bij de Partij voor de Dieren en bij de door de heer Van Heuven voorgestelde 90 minuten voor de volgende vergadering.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vult de inbreng van DENK aan met op te merken dat tussen beide rapportages inhoudelijke verschillen zitten; het vertrouwelijke deel zal dus ook over de inhoud gaan.
De voorzitter concludeert dat geprobeerd zal worden om dit onderwerp in 90 minuten te bespreken. Het streven is de volgende keer zoveel mogelijk over het proces te spreken met in achtneming van de inbreng van de heer Dijkstra.

De voorzitter vraagt of de commissie in dit kader nog meer inbreng heeft.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt de volgende vergadering tijd in te ruimen voor de bespreking van het burgerberaad op 6 oktober aanstaande. Hij vraagt dit naar aanleiding van mondelinge vragen en antwoorden die vorige week zijn gewisseld waaruit bleek dat het klimaatberaad geen burgerberaad is maar een panel en de

uitvoering van burgerberaad niet binnenkort maar dat het geld gereserveerd is voor 2024. Hij verwacht dat meerdere commissieleden dit aan de orde willen stellen.
Mevrouw Van der Wilt (D66) poogde die ruimte te bieden met de agendering over participatie die zij rondstuurde. Ze kan zich voorstellen dat EenUtrecht zich kan aansluiten bij die agendering.
De voorzitter vindt het een goed plan om zoveel mogelijk samen te voegen.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) brengt in naar aanleiding van de verwarring over de beantwoording van de mondelinge vragen dat hij contact had met de wethouders en begreep dat er binnenkort een procesbrief komt over hoe om te gaan met klimaatberaad en burgerberaad. Hij stelt voor die brief af te wachten. In die brief wordt meer helderheid geschetst over de twee moties waarover verwarring was. Hij zou die brief willen agenderen. Dat kan ook bij de agendering van mevrouw Van der Wilt.
De voorzitter vindt dat een goed voorstel. Hij constateert dat **mevrouw Van der Wilt** (D66) zich daarin kan vinden. Zij vermoedt dat de brief over het klimaatberaad pas in januari 2023 komt en de brief over het klimaatberaad in september 2022. In dat licht ziet zij een groot verschil. Dan is zij er voorstander van om in oktober het debat te voeren over participatie, mogelijk nog sturend op de brief in januari. Anders wordt het erg laat.
De voorzitter vindt dat een voorstel om zaken mee te geven voor de brief van januari over het klimaatberaad. Hij verwacht dat dit aansluit bij de wens die de heer Dijkstra zojuist uitte.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) denkt dat het dan wel veel wordt op 24 november wanneer participatie in brede zin op de agenda staat. Het idee is dan om daarvoor dan 120 minuten in te ruimen. Mogelijk sneeuwt burgerberaad dan onder. Hij zou het prettig vinden burgerberaad er uit te lichten.
De voorzitter legt dit voor aan de commissie met inachtneming van de wijze woorden van de heer Bos. Hij ziet weinig steun voor dit voorstel het burgerberaad er uit te lichten. Hij constateert dat de commissie het eens is met de 120 minuten zoals voorgesteld door de heer Dijkstra.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) stelt namens haar collega mevrouw Assen een technische sessie voor, voor een werkbezoek aan de BOA's.
De voorzitter constateert dat daarvoor steun is. Dat zal georganiseerd worden.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt op dat de Raadsinformatiebijeenkomst gehouden zal worden over zeggenschap; hij organiseert dat samen met D66. Hij nodigt daarvoor commissieleden uit . Die zal plaatsvinden op 15 november.
Mevrouw Van der Wilt (D66) verneemt graag nadere toelichting.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) licht toe dat met dit voorstel in brede zin is te spreken over het beleggen van zeggenschap bij burgers op 15 november. Op 24 november zal in de commissie VBF in brede zin gesproken worden over participatie.
De heer Dijkstra (CDA) maakt kenbaar graag door te willen met de agenda.
De voorzitter vindt het van belang dat goed duidelijk is bij iedereen wat geagendeerd wordt. Hij verneemt van mevrouw Van der Wilt dat er geen onduidelijkheden meer zijn.
Hij deelt mee dat de agendering van Op weg naar een Utrechts Democratisch Akkoord, een initiatiefvoorstel is geworden specifiek van EenUtrecht.

4. Vaststellen verslagen

2022-06-09 Concept verslag openbare vergadering commissie Veiligheid Bestuur en Financiën
Conform vastgesteld.

2022-06-09 Concept verslag openbare vergadering commissie Veiligheid Bestuur en Financiën
Conform vastgesteld.

4.1 Verslag Adviescommissie Controle en Financiën

Ter kennisgeving aangenomen.

5. Toezeggingen/moties d.d. 6 september 2022

Mevrouw Van der Wilt (D66) merkt op dat de toezeggingen op het gebied van participatie niet in de lijst zijn opgenomen. Zij vraagt die op te nemen in de lijst.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) merkt op dat veel toezeggingen in de lijst staan die al zijn afgedaan. Hij vraagt daarvoor aandacht.
De voorzitter constateert dat hiermee de lijst is vastgesteld.

6. Raadsvoorstel wijziging legesverordening 2022 in verband met een nieuw tarief voor het thuisbezorgen van reisdocumenten

Wethouder Voortman, beleidsveld Publieksdienstverlening
De raad wordt voorgesteld de wijziging van de Legesverordening gemeente Utrecht 2022 vast te stellen, waarmee het tarief
voor het thuisbezorgen van een reisdocument wordt verhoogd naar het wettelijk maximum.
De wijziging van de Legesverordening gemeente Utrecht 2022 vast te stellen, waarmee het tarief
voor het thuisbezorgen van een reisdocument wordt verhoogd naar het wettelijk maximum

De voorzitter opent de behandeling met te refereren aan de annotatie bij de agenda. Zie boven. Het streven is de behandeling te doen plaatsvinden in de geraamde tijd.

De commissie
Mevrouw Ramaker (VVD) is niet gelukkig met dit voorstel; het gaat om een verhoging van gratis naar ongeveer 16 euro. Zij vraagt aandacht voor de mensen die slecht ter been zijn, of te druk met de zaak na coronatijd, werk en zorg te moeten combineren. Dan komt het goed uit te kiezen voor een betaalbare variant.
Zij vraagt of de wethouder wil nagaan hoe voor het coronaproef houden van de publieksdienstverlening deze bezorgservice betaalbaar te houden. Ze denkt dan aan € 4,95 met de inflatiecorrectie.
Utrecht kent niet zoals in Amsterdam acht stadsloketten waar bewoners hun documenten kunnen ophalen. Bewoners in Utrecht moeten of naar het stadskantoor, of naar Vleuten. Wat wanneer zij in Overvecht wonen?
De VVD vindt het rechtvaardig wanneer iedereen de keuzevrijheid heeft om tegen een betaalbare prijs gebruik te maken van deze dienst. Die discussie hoort in de raadzaal gevoerd worden.
De heer Dijkstra (CDA) vindt dat de keuzevrijheid blijft met deze maatregel. Welke keuzevrijheid wordt hier opgeofferd?
Mevrouw Ramaker (VVD) antwoordt bevestigend als het gaat om het maken van de keuze. De bewoners betalen daarvoor wel een prijs.
De heer Dijkstra (CDA) vindt de € 16 een redelijk bedrag, uitgaande van een rit naar het stadskantoor.

Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat aangetoond is dat hiervan minder gebruik gemaakt zal worden wanneer het bedrag exorbitant wordt verhoogd. Zij leest dat ook in de stukken. Zij vindt dat een beperking van de keuzevrijheid.
De heer Dijkstra (CDA) merkt op dat de 5% gebaseerd is op een onderzoek uit 2016; hij merkt op dat sinds 2016 de wereld nogal veranderd is. Na corona zijn mensen meer gewend om spullen thuis te laten bezorgen.
Mevrouw Ramaker (VVD) vindt in bevestigende zin dat hiervoor middelen beschikbaar zijn in de gemeentekas. Zij vervolgt haar betoog.
Zij stelt voor de prijs voor het thuisbezorgen integraal te betrekken bij de visie op de publieksdienstverlening. Die komt in het derde kwartaal naar de raad. Zij stelt voor dat de raad die visie in samenhang bespreekt met alle geleverde producten en diensten inclusief wat het het gemeentebestuur waard is om de burgers een tarief te vragen. Zij vraagt of de wethouder de toezegging wil doen dit onderdeel in breder verband te bespreken in relatie tot die visie op de publieksdienstverlening en wat het gemeentebestuur hiervoor over heeft in financieel opzicht. Zij vraagt een financieel kader bij de visie. En ten derde doet zijn dringend beroep op de raad voorlopig het € 4,95 tarief te hanteren totdat de discussie over de visie is gevoerd in de raad.
Mevrouw Van der Wilt (D66) interrumpeert met de vraag of voor de VVD óf de prijs er toe doet óf de toegankelijkheid voor mensen die niet goed ter been zijn. Waar zit de crux en urgentie voor uitstel?
Mevrouw Ramaker (VVD) antwoordt dat die zit in het deel van het verhaal van haar fractie over wat haar fractie waard vindt om publieksdiensten te verlenen. Zij herhaalt haar argumenten. Zij vindt een bespreking in integraal verband relevant.
Mevrouw Van der Wilt (D66) vraagt of de VVD zelf ook financiële ruimte ziet. Er wordt nu een kostendekkende prijs voorgesteld; waar moet het geld vandaan komen voor een lager tarief? Zij vraagt naar de voorstellen van de VVD.
Mevrouw Ramaker (VVD) licht toe dat haar fractie heel erg benieuwd is naar de visie op de publieksdienstverlening. Zij heeft vernomen dat de werkdruk vrij hoog is. Zij vindt dat het gemeentebestuur een discussie moet voeren over hoe de publieks-dienstverlening te organiseren zo dat de publieksdienstverlening uitvoerbaar is. In breder verband is ook te kijken naar het financiële kader.
Mevrouw Chirino (ChristenUnie) is blij met het pleidooi van de VVD voor mensen die slecht ter been zijn. Zij vraagt of zij differentiatie aanbrengt voor mensen met andere belangen bij het thuisbezorgen van het paspoort. Zij hoort dat niet terug in het verhaal van de VVD.
Mevrouw Ramaker (VVD) brengt het onderscheid onder de aandacht dat zij heeft gemaakt. Zij beschouwt die die als goede redenen om het paspoort thuis te laten bezorgen. De discussie over doelgroepenbenadering is in de raad te voeren.
In het interruptie debat met mevrouw Chirino zegt mevrouw Ramaker uiteindelijk geen uitspraak te willen doen over doelgroepenbeleid in dit verband en eerst de discussie te willen voeren over de publieksdienstverlening.

De heer Dijkstra (CDA) was al in 2019 voorstander van het pilot thuisbezorgen waarvoor incidenteel budget was verkregen. Destijds is al gezegd dat kostendek-kendheid het uitgangspunt is. Dat is voor zijn fractie een prima uitgangspunt. Zijn fractie is het eens met de door de coalitie gekozen lijn.
Een paar punten vallen zijn fractie op. Er wordt gerefereerd aan onderzoek uit 2016; daaruit blijkt dat slechts 5% van de mensen het paspoort thuis wil laten bezorgen.

Die indicatie lijkt hem laag. In de huidige situatie wil ongeveer de helft van de mensen met een aanvraag voor een paspoort het paspoort thuis laten bezorgen.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of het CDA zich realiseert dat vooral de mensen met een krappe beurs hierdoor worden getroffen. Hij dacht dat het CDA juist opkwam voor mensen met een kleine beurs. Hij vraagt of dat niet het geval is.
De heer Dijkstra (CDA) komt zeker op voor mensen met een krappe beurs. Uit navraag is hem gebleken dat er altijd een uitzondering is te maken voor mensen die het gevraagde bedrag niet kunnen betalen. Daarvan is hij voorstander. Hij pleit voor kwijtschelding van het bedrag voor mensen die slecht ter been zijn.
Hij vervolgt zijn inbreng met de vraag aan de wethouder hoe realistisch het percentage van 5% is. Dat percentage is zijns inziens momenteel een stuk hoger. Er zijn ook mensen voor wie het tientje extra veel is.
Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt of het CDA van mening is dat met deze verhoging mensen nog steeds gebruik willen maken van deze service.
De heer Dijkstra (CDA) denkt heel veel meer dan 5% van de aanvragers van een paspoort. Hij denkt dat drukke gezinnen graag een tientje bijleggen in plaats van naar het stadskantoor te fietsen.
Zijn fractie is benieuwd te vernemen hoe het in andere gemeenten gaat. Hij vraagt of daar navraag naar gedaan is bij de andere grote steden. Zo niet, waarom niet? Het lijkt hem handig te leren van andere ervaringen.

De heer Maas (VOLT) is voorstander van een kostendekkende bijdrage, maar is ook op zoek naar de bijzondere doelgroepenbenadering. Hij is bereid naar de uitkomst van de enquête die gehouden is tijdens corona: hij wil weten hoe groot het probleem is en hoeveel mensen tot specifieke doelgroepen behoren. Op basis daarvan wil hij een besluit nemen.
Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt of dit te combineren is met de visie op de publieksdienstverlening. **De heer Maas** (VOLT) vindt dat vanzelfsprekend.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) is blij dat het college streeft naar kostendekkende leges voor zover dat mogelijk is. De verhoging gaat wel vrij snel. Zij vraagt waarom het college heeft gekozen voor zo'n snelle prijsverhoging. Zij vraagt of overwogen is om de verhoging in gradaties uit te voeren en waarom daarvoor niet gekozen is.
Zij sluit zich graag aan bij de vragen van haar collega raadsleden over hoe doelgroepen die minder gemakkelijk ter been zijn, gecompenseerd kunnen worden.
De heer Dijkstra (CDA) vraagt of mevrouw Fattal weet heeft van de afspraak de leges kostendekkend te maken.
Mevrouw Fattal (GroenLinks) is zich daarvan bewust. Zij vraagt naar de argumenten van het college.
GroenLinks vraagt zich af in hoeverre thuisbezorgen van reisdocumenten ook kosten kan besparen, omdat de bemensing bij de loketten dan te beperken is.

Mevrouw Chirino (ChristenUnie) ziet uit naar de evaluatie van de voortgangsbrief over de publieksdienstverlening. Zij begrijpt het besluit dit zoveel mogelijk kostendekkend te maken.
In het geval van doelgroepen die het paspoort niet kunnen ophalen, sluit zij zich aan bij de opmerkingen die gemaakt zijn door het CDA. De ChristenUnie vindt een kostendekkende prijs terecht wanneer mensen het paspoort wel kunnen ophalen.

Haar fractie is blij dat de service wordt geboden. Bezorging moet wat haar betreft een uitzondering blijven.

De beantwoording
Wethouder Voortman dankt de fracties voor hun opmerkingen, vragen en de complimenten van mevrouw Ramaker voor de medewerkers van de publieksbalie. Zij brengt die complimenten graag over.
De vraag is of het bestuur wil dat dit een collectieve voorziening wordt of een voorziening voor de mensen die dit graag zouden willen. Het college ziet dit als iets voor een individuele keuze. Wat het college betreft hoeft het niet groot worden toegepast. Daarom kiest het college voor een kostendekkend tarief.
De VVD wil de dienstverlening graag coronaproof maken. Bij de gratis aanbieding was sprake van een noodzakelijke afstand, bewegingen te beperen. Nu is sprake van een andere tijd. Bovendien krijgt de gemeente geen landelijke middelen meer.
Mevrouw Ramaker (VVD) werpt tegen dat iets dat zich bewezen heeft in tarief drie keer verhoogd wordt in één keer. Zij begrijpt het college hier niet.
Wethouder Voortman bevestigt dat de dienst zich bewezen heeft. Het gaat om een toevoeging van de service. De vraag is of dat groot gemaakt moet worden. De kosten zouden flink omhoog gaan; dan gaat het volgend jaar om meer dan 400.000 euro per jaar omdat het college verwacht dat 25.000 mensen hiervan gebruik maken. Het jaar daarna zal het gaan om 900.000 euro. Wanneer gerekend blijft worden met € 4,95 is sprake van 288.000 euro of 693.000 euro per jaar het jaar daarna. Terwijl er sprake is van innovatie bij de publieksdienstverlening van een half miljoen euro. Daarnaast is het principiële argument dat de mensen die er geen gebruik van maken het bedrag gaan ophoesten wanneer het bedrag niet kostendekkend wordt.
Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat het haar ook gaat om ontlasting van de medewerkers aan de balie. De verkeersbewegingen worden ook verlaagd met thuisbezorgen.
Wethouder Voortman antwoordt dat dat alleen zou gelden wanneer heel veel mensen hiervan gebruik maken. De verlichting van de druk aan de balie staat in geen verhouding tot de extra kosten voor externe partijen die ingeschakeld moeten worden, de ICT-kosten. Zij stelt voor dit een jaar zo te doen om het vervolgens te evalueren.
Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat ook een pand open gehouden wordt, bodes, receptie, schoonmaak. Het ontlast het stadskantoor. Zij begreep dat in 2024 heel veel aanvragen te verwachten zijn.
Wethouder Voortman antwoordt bevestigend. Wanneer minder reisdocumenten worden uitgegeven aan de balie, betekent dat niet dat het stadskantoor dicht kan. Die kosten blijven.
Uit de cijfers van Amsterdam zijn de ervaringen daar nog niet af te leiden; want daarin zitten het gratis thuisbezorgen. Het college zal de vinger aan de pols houden bij andere gemeenten.
De heer Dijkstra (CDA) merkt op dat de wethouder nu weer spreekt over een jaar proberen, terwijl het pilot nog niet is geëvalueerd. Hij vindt het vreemd dat er geen cijfers beschikbaar zijn.
Wethouder Voortman antwoordt dat er wel cijfers beschikbaar zijn. Het pilot is in 2019/2020 gedaan. 10% van de reisdocumenten is thuisbezorgd. De veranderingen die zich sindsdien hebben voorgedaan, kan weer andere inzichten opleveren.

De heer Dijkstra (CDA) ziet niet in de stukken terug dat volgend jaar een verdubbeling zal plaatsvinden van aanvragen zoals hij leerde uit navraag. Hij vraagt in het vervolg concrete informatie bij dit soort zaken.
Wethouder Voortman zegt toe dit soort informatie over aantallen mee te nemen. Een eventuele extra investering in het kader van gelijke kansen wil zij niet hierop inzetten. Het bestuur komt te spreken over de Visie publieksdienstverlening. Ook dan is er de mogelijkheid om het beleid te veranderen. Zij onderscheidt dan de principiële van de financiële discussie.
De fractie van GroenLinks bracht de mogelijkheid van gradaties in. Zij begrijpt dat op het eerste gezicht. Het gaat hier om uitgaven die één keer per 10 jaar gedaan worden. Zij onderscheidt dat van uitgaven die elk jaar gedaan worden. Om die reden heeft het college daarvoor niet gekozen. Hiermee rondt zij haar beantwoording af.

Gemiste vragen
Geen.

De wethouder zet uiteen dat het besprokene voor een jaar gedaan gaat worden. Na een jaar komt het college met de raad terug met een terugkoppeling over de ervaringen. Daar zal het college de heer Dijkstra van het CDA tegemoet komen met nadere informatie over maatwerkmogelijkheden.
De voorzitter concludeert dat de wethouder toezegt in Q3 2023 hierover terug te komen in de evaluatie.
De wethouder licht toe dat de tariefsverhoging per 1 januari 2024 zal plaatsvinden, wanneer dit een jaar is gedaan.

Tweede termijn
Mevrouw Van der Wilt (D66) dankt de wethouder voor de beantwoording. Zij pleit er wel voor om te zoeken naar ruimte als het gaat om toegankelijkheid. Het stelt haar gerust dat daarvoor mogelijkheden zijn. Zij merkt op dat op de website die mogelijkheden niet benoemd worden. Ziet de wethouder wel mogelijkheden dit ergens naar voren te halen? Of ziet ze daarin een risico?

Mevrouw Ramaker (VVD) begrijpt en krijgt van **de wethouder** bevestigd dat dit voor een jaar wordt ingevoerd voor € 16,04 en daarna geëvalueerd en dan is er daarnaast nog een visie publieksdienstverlening.
Richting D66 zet de wethouder uiteen dat aan de ene kant het college niet van zins is om de indruk te wekken als kunnen mensen hierover te gemakkelijk gaan denken. Aan de andere kant begrijpt zij dat mensen er niet over zullen beginnen wanneer zij het niet weten. Zij zal een stand van zakenbrief leveren over de publieksdienstverlening; zij wil daarin hierop terugkomen.
De heer Dijkstra (CDA) sluit zich aan bij de inbreng van mevrouw Van der Wilt; hij vraagt de website zo te maken dat mensen die een paspoort aanvragen direct zien dat ze de mogelijkheid hebben om niet naar het stadskantoor te komen.
Wethouder Voortman antwoordt dat mevrouw Van der Wilt het dilemma ook aangaf en dat er niet te lichtvaardig over gedacht wordt. Zij geeft de voorkeur aan informatie in een gesprek. De stand van zakenbrief zal spoedig naar de raad komen.

De voorzitter concludeert dat hiermee deze behandeling is afgerond. Hij stelt voor dit voorstel met de A-status door te geleiden naar de raad.

Mevrouw Ramaker (VVD) neemt dit onderwerp terug naar haar fractieberaad.
De heer Sungur (DENK) neemt dit onderwerp terug naar zijn fractieberaad.
De voorzitter stelt voor hiervoor 15 minuten in de raad uit te trekken.

T*oezegging*
Bij stand van zaken publieksdienstverlening zal de wethouder ingaan op vragen van het CDA en D66 na ongeveer 4 weken na deze vergadering.

7. Raadsbrief rapportage onderzoek institutioneel racisme

Wethouder: Voortman, Beleidsterrein: Personeel en Organisatie
Geagendeerd door: M. Sungur, (DENK), Il. Raaijmakers, (PvdA), T. Sturkenboom, (Student en Starter), R. Wiegant, (SP), B. van Steeg, (CDA), M. Saiah, (D66), M. Deldjou Fard, (GroenLinks), B. Chirino (ChristenUnie), T. Meerding, (VVD), M. van Heuven, (PvdD) , de fracties van EenUtrecht en BIJ1 en de fractie van de PVV.
Naar aanleiding van de raadsbrief Rapportage onderzoek institutioneel racisme gaan de fracties graag met elkaar en het college het debat aan inzake de resultaten van het onderzoek, de aanbevelingen die worden gedaan door onderzoekers en de beperkingen die ze tijdens het onderzoek hebben ervaren. Daarnaast willen de fracties voorstellen doen om de risico's waar op gewezen wordt door de onderzoekers weg te nemen, zo niet te minimaliseren.

7.1 Beantwoording schriftelijke vragen 2022 nr. 124 over onderzoek bij gemeente Utrecht over institutioneel racisme

7.2 Raadsbrief Onderzoek institutioneel racisme geheime bijlage bij schriftelijke vragen 124

De voorzitter refereert in zijn inleiding aan de Raadsinformatiebijeenkomst op 31 mei 2022. Afgelopen vrijdag volgde een raadsbrief met een geheime bijlage. De geheime bijlage bevat de conceptrapportage van het onderzoek. Afgesproken is dat de conceptrapportage van het onderzoek in een andere commissievergadering aan de orde komt. Nu wordt gesproken over de openbare definitieve rapportage.

Punt van orde
De heer Dijkstra (EenUtrecht) ergert zich aan de gang van zaken. Een concept-rapportage wordt in zijn geheel geheim verklaard, terwijl daarin ook kleine onderdelen zijn weg te lakken en de politieke discussie over wat overblijft is te voeren. Hij verzoekt dringend de wethouder in de komende weken om na te gaan welke delen openbaar zijn te maken.
De voorzitter brengt dit verzoek over aan de wethouder.
Wethouder Streefland bevestigt dat het gaat om herleidbaarheid naar personen en over een foutief beschreven werkwijze en over procedures die niet vrij te geven zijn zoals de Bibop. Het gaat om precaire informatie, naast de bescherming van personen maar ook om bescherming van onderzoekers of de begeleidingscommissie. De wethouder wil de afweging goed kunnen maken. Zij beschouwt het door haar nu ingebrachte als richtinggevend. Het college wil met het onderwerp verder. De vraag is dan hoe dat te doen.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) begrijpt alle punten die de wethouder noemt. Er blijven dan nog een aantal interessante zaken staan die hij publiekelijk wil bespreken. Hij roept de wethouder op de selectie te maken; de verschillen tussen de rapportages hebben wat hem betreft ook een politieke boodschap.
De heer Sungur (DENK) sluit zich aan bij de inbreng van de heer Dijkstra. Dit kan de raad volgende week een discussie besparen. Hij onderstreept de vraag van de heer Dijkstra aan de wethouder een selectie te maken op onderdeelniveau in wat openbaar en wat niet openbaar kan.
Wethouder Streefland is het daarover helemaal eens. Zij zal dat doen. De gebruikte methodologie is een vernieuwing. Daaronder was het eerste rapport nog niet goed.

Het gaat om de vraag hoe herleidbaar het college weet wat met het beoogde te meten. De methodologische benadering is mogelijk meer de reden voor het verschil dan dat het een politieke lading heeft. Dit staat los van het gegeven dat de wethouder dit een politiek zeer belangrijk onderwerp vindt.
De voorzitter stuurt de commissie met die boodschap naar de volgende commissiebehandeling op dit onderwerp. Hij deelt mee dat dit onderwerp in een termijn wordt besproken. Daarvoor is 150 minuten ingeruimd.

De commissie
De heer Sungur (DENK) is blij dat het onderzoek naar institutioneel racisme is afgerond. Hij dankt iedereen die daaraan heeft bijgedragen. Dit rapport is voor zijn fractie een beginpunt van wat naar hij hoopt een effectieve aanpak wordt van institutioneel racisme. Uit de raadsbrief die is ontvangen blijkt tot zijn spijt dat de aanpak van institutioneel racisme niet zomaar is toe te vertrouwen aan het college. Waar de onderzoekers in het rapport spreken over concrete aanwijzingen voor institutioneel racisme en risico's op meerdere beleidsterreinen, is zijns inziens in de raadsbrief te zien dat het college haar stinkende best doet om de bevindingen te ontkennen en af te zwakken. Het college spreekt immers over “geen institutioneel racisme”.
Hij attendeert op de verkleinwoorden in het rapport. Hij vraagt naar de herkomst van de drang om de conclusies rondom institutioneel racisme weg te cijferen. Heeft deze raad aan dit college een betrouwbare samenwerkingspartner om de gemeentelijke organisatie te ontdoen van institutioneel racisme? Of moet eerst de discussie gevoerd worden over de aanwezigheid daarvan? Hij krijgt hierop graag de reactie van de wethouder.
De zogenaamd concrete acties in de brief vindt zijn fractie verre van concreet en helemaal niet vernieuwend. In het rapport wordt ook gesproken over risico's en aanbevelingen rondom bijvoorbeeld de discretionaire bevoegdheid, de gebiedsgerichte aanpak (die wordt ook wel postcode-discriminatie genoemd), en risicogestuurd werken.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of de heer Sungur met hem deelt dat het om veel meer gaat dan afzwakken. Hij vindt dat er sprake is van bijna ontkennen. In het rapport staat zijns inziens dat er sprake is van institutioneel racisme bij een afdeling, terwijl in de raadsbrief staat dat er sprake is van ongelijke behandeling. Hij vraagt de aandacht van de heer Sungur daarvoor.
De heer Sungur (DENK) sprak over ontkennen en afzwakken. Het college trekt de een hele andere conclusie, namelijk dat op alle vier beleidsterreinen helemaal geen sprake is van institutioneel racisme, terwijl de onderzoekers nadrukkelijk aangeven dat vooral bij Toezicht en Handhaving in de openbare ruimte wel degelijk het een en ander is geconstateerd ten aanzien van institutioneel racisme.
De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat de hoofdconclusie is dat er geen institutioneel racisme is bij de gemeente. Er zijn een aantal aanwijzingen en risico's.
Hij vraagt of de heer Sungur dat met hem deelt.
De heer Sungur (DENK) deelt die conclusie niet. Die conclusie is ook niet die van de onderzoekers. Ze geven nadrukkelijk aan dat op drie beleidsterreinen ze dat niet hebben kunnen vaststellen in de regels en de procedures, maar dat vooral in de praktijk bij de BOA’s zowel vanuit de sleutelfiguren vanuit de stad maar ook door de medewerkers vanuit de gemeente zelf er hele concrete aanwijzingen zijn dat er sprake is van institutioneel racisme. Dat is de conclusie van het rapport.

De heer Van Steeg (CDA) deelt dit en vindt dat ernstig. Daaraan moet iets gedaan worden. De hoofdconclusie is dat er geen institutioneel racisme is maar wel nadrukkelijk aanwijzingen bij een aantal afdelingen en dat daar eventueel verder naar gekeken moet worden. Dat is wat geschreven is. En niet zoals de heer Sungur zegt dat er sprake is van institutioneel racisme bij de hele gemeente.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat de conclusie van de onderzoekers niet in die zin is opgebouwd dat ze zeggen dat gekeken wordt naar de gemeente in zijn algemeenheid. Ze hebben vier beleidsterreinen onderzocht, waarvan ze zeggen dat bij een van de beleidsterreinen zowel vanuit de stad, sleutelfiguren, inwoners, ondernemers als de medewerkers van de gemeente zelf wordt geconstateerd dat er sprake is van institutioneel racisme (bladzijde 145). Op drie andere terreinen geven ze aan dat het onderzoek te beperkt was, bijvoorbeeld in aantallen respondenten, om te kunnen stellen dat er sprake is van institutioneel racisme. Ook daar hebben ze de signalen ontvangen. Maar het aantal respondenten was te beperkt zo dat het niet representatief is geweest waardoor niet te stellen was dat het gaat om institutioneel racisme. Hij benadrukt dat dat de conclusie is van de onderzoekers.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt wat de heer Sungur ervan vindt dat een college durft te zeggen op basis van een rapport waarin staat “eerste aanwijzingen voor institutioneel racisme” dat er geen sprake is van institutioneel racisme. Hij vraagt hoe dat uit te leggen.
De heer Sungur (DENK) kan zich daarbij aansluiten in die zin dat hij de vraag stelde of de raad met dit college verder kan als het gaat om het aanpakken van institutioneel racisme. Hij herhaalt de vraag die hij stelde in dit verband.
Hij vervolgt zijn inbreng met op te merken dat hij in de brief leest dat de gemeente aangeeft verder te zullen gaan met de discretionaire bevoegdheid, gebiedsgerichte aanpak en risicogestuurd werken. Het grondrecht op gelijke behandeling wordt daarmee als ondergeschikt gezien. Zijn fractie zal op deze onderwerpen op een ander moment terugkomen. Hij voelt zich voor nu genoodzaakt een aantal voorstellen in te dienen om echt werk te maken van de bestrijding van institutioneel racisme.
Hij begint dan met het vervolgonderzoek. Het onderzoek dat heeft plaatsgevonden heeft zich voor een belangrijk deel gericht op de interne organisatie. Tijdens de Raadsinformatiebijeenkomst gaven onderzoekers aan onder tijdsdruk te hebben moeten handelen, dat de scope te breed was en dat zij tegen praktische beperkingen aanliepen waardoor goed onderzoek soms niet mogelijk was. Veel conclusies zijn alleen gebaseerd op uitspraken van de medewerkers. De onderzoekers hadden graag meer verdiepend willen onderzoeken, vaker mee willen lopen en goed willen kunnen observeren. Er zou meer gesproken moeten worden met burgers, ondernemers, mensen met ervaring in de stad. Dat kwam uit de Raadsinformatijbijeenkomst naar voren. Ook Artikel1 pleit hiervoor. Daarom stelt zijn fractie voor om onafhankelijk vervolgonderzoek te laten plaatsvinden, waarbij ook op casusniveau te kijken is naar praktijkervaringen van burgers. Hij krijgt graag een toezegging op dit verzoek.
Mevrouw Nolten (Bij1) vraagt de heer Sungur of hij nog meer kan uitweiden over de opzet van het vervolgonderzoek. Zij vraagt dat omdat hiertegen bezwaren waren in de eerste ronde.
De heer Sungur (DENK) herhaalt zijn uitspraak over de vragen die gesteld zijn aan de medewerkers en dat de conclusies daarop gebaseerd zijn. Ook is gezegd dat de onderzoekers institutioneel racisme niet kunnen uitsluiten. Daarom denkt hij dat het

belangrijk is de onduidelijkheid weg te nemen door goed te kijken waar zaken tekort gedaan zijn om op die manier ook een vervolgonderzoek in te richten.
Hij vervolgt zijn inbreng in zijn termijn met op te merken dat veel aanbevelingen voor het bestrijden van institutioneel racisme over het stellen en uitdragen van sociale normen. Bij de politie is momenteel het uitgangspunt dat agenten die zich schuldig maken aan racisme en discriminatie ontslagen worden. Om de normstelling bij de gemeentelijke organisatie kracht bij te zetten, pleit zijn fractie ervoor dat ook bij de gemeentelijke organisatie en in het bijzonder bij VTH ontslag het uitgangspunt wordt bij discriminatie. Hij hoort hierop graag de wethouder een toezegging doen.
Mevrouw Van der Wilt (D66) is benieuwd hoe DENK dat voor zich ziet. Zij heeft niet de ervaring bij de politie met wat die organisatie exact doet. Het gaat haar om het proces om te kunnen beoordelen wat zij vindt van dit idee.
De heer Sungur (DENK) begrijpt dat heel goed; dat was ook de vraag van zijn fractie. Hij vindt dat hiermee de norm gesteld moet worden zo dat iedereen beseft dat de organisatie ongewenst gedrag zo belangrijk vindt dat iedereen op zijn hoede is en moet redeneren vanuit een ander. Daarom vindt hij de norm belangrijk; die moet hoog in het vaandel. Dat betekent dat iemand die zich misdraagt kan worden ontslagen. Vervolgens beseft hij dat iedere casus anders is en dat goed steeds de ernst van de situatie moet worden bezien om ook feitelijk over te gaan tot ontslag of wellicht tot een iets mildere maatregel.
Mevrouw Van der Wilt (D66) pleit ook voor het nadrukkelijker kijken naar de norm. Zij vraagt zich wel af of DENK nog opties ziet in de stappen die daarvoor gezet worden. Zij vraagt of DENK daarbij gedachten heeft.
De heer Sungur (DENK) zet uiteen niet een heel stappenplan te hebben uitgewerkt uitgaande van wat er allemaal zou kunnen gebeuren. Hij kan zich voorstellen dat er al heel veel maatregelen zijn ten aanzien van onbehoorlijk handelen. De vraag is wat als uitgangspunt te nemen. Eerst zou een mondelinge waarschuwing op zijn plaats zijn, vervolgens een schriftelijke berisping, daarna een schorsing, et cetera. Zijn fractie vindt het heel belangrijk dat de medewerkers het besef hebben van het belang van dit onderwerp. Per situatie is te kijken naar wat het meest passend is.
De heer Van Steeg (CDA) volgt de heer Sungur goed. Hij gaat er vanuit dat racisme al een reden voor ontslag kan zijn. Hij vraagt wat nieuw is aan dit voorstel.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat racisme verboden is bij wet. De dader kan strafrechtelijk vervolgd worden. In de praktijk is te zien dat er weinig meldingen gedaan worden. Mensen hebben het vertrouwen niet dat daaraan opvolging wordt gegeven. Dat betekent dat in het reflectieverslag van Artikel 1, maar ook in de verslagen van andere onderzoekers zoals KJNS, of Movisie ervoor gepleit wordt iets te doen aan normstelling. Daarom kiest hij voor dit uitgangspunt van ontslag.
Mevrouw Chirino (ChristenUnie) volgt de inbreng van de heer Sungur goed. Zij deelt zijn woorden. Zij vraagt of de heer Sungur van mening is dat in geen enkele situatie er kans op verbetering mogelijk is en dat mensen de mogelijkheid moeten krijgen om te laten zien dat ze ook níet kunnen discrimineren.
De heer Sungur (DENK) antwoordt dat hij de mening is toegedaan dat mensen die kans moeten krijgen. Daarom differentieert hij de gradaties. Het is ook mogelijk in een bepaalde situatie iemand een waarschuwing te geven, al dan niet formeel. Hij kan zich ook situaties voorstellen waarin mogelijk ook collega's discriminerend behandeld worden. Dat verdient eerder een straf dan een leermoment dat is mee te nemen in het P-dossier. Dat hangt van de situatie af.

Mevrouw Chirino (ChristenUnie) denkt dat dat een goed uitgangspunt is. Zij merkt op dat wanneer iemand ontslagen wordt, dat leermoment wordt ontnomen. Met ontslag wordt het probleem op straat gelegd.
De heer Sungur (DENK) denkt dat niet. Het gaat om een strafmaatregel die er ook is bij de overheid.
Mevrouw Chirino (ChristenUnie) vindt dat de vergelijking niet helemaal opgaat. Zij denkt dat ook andere sancties denkbaar zijn binnen de organisatie. De heer Sungur noemde al schorsing. Zij verneemt graag van hem dat binnen de organisatie eerst gekeken wordt naar een harde sanctie voordat betrokkene op straat wordt gezet.
De heer Sungur (DENK) vindt dat afhankelijk van de ernst van de situatie en de sanctie. Hij herhaalt zijn stellingname over de normstelling. Hij herhaalt zijn informatie over de houding bij de politie.
Mevrouw Nolten (Bij1) betuigt haar steun voor het betoog van de heer Sungur.
Mevrouw Van der Wilt (D66) vraagt DENK of de norm wellicht ook gaat over wat onder institutioneel racisme verstaan wordt. Wanneer duidelijk is dat dat niet de bedoeling is kunnen de medewerkers elkaar gemakkelijker aanspreken. Het begint ook daar wel bij het met elkaar in gesprek gaan. Zij vraagt of DENK het daarmee eens is.
De heer Sungur (DENK) denkt dat dat te kunnen combineren; duidelijk aangeven wat de verwachting is, en vervolgens gezamenlijk het gesprek voeren waarom het zo belangrijk is en wat racisme met mensen kan doen. Hij denkt dat dat laatste enorm wordt onderschat, ook als het gaat om het vertrouwen van de burger in de overheid. Hij vervolgt zijn betoog. Zijn fractie stelt voor non-discriminatie als apart onderdeel toe te voegen aan het Utrechtse ethiek-model (Uthiek) om de normen rond discriminatie beter te verankeren. Vervolgens vindt hij belangrijk dat bij inrichting van processen of inzet van handhavingsinstrumenten het Utrechtse ethiekmodel altijd gebruikt wordt als toets, zoals de privacy-impactanalyse. Het gaat daarbij niet om digitale vernieuwing, maar echt ook om handhavingsinstrumenten en inrichting van processen. Hij krijgt graag een toezegging van de wethouder daarop.
Aangezien bij VTH de meest concrete aanwijzingen zijn van institutioneel racisme is dat ook het organisatieonderdeel waar het snelst concrete actie is vereist. Zijn fractie verzoekt de wethouder om op seniorbeleid en leidinggevende functies bij VTH in het bijzonder extra in te zetten op culturele diversiteit in personeel en de voortgang daarvan jaarlijks terug te koppelen naar de raad, ook in het bijzonder naar de afdeling. Hij krijgt hierop graag een toezegging van de wethouder.
Hiernaast presenteert het college in het najaar een plan van aanpak tegen etnisch profileren. Het lijkt hem goed wanneer VTH met concrete acties een prominent onderdeel wordt van het plan van aanpak tegen etnisch profileren. Ook in dat opzicht vraagt hij de toezegging van de wethouder.
Uit onderzoek blijkt verder dat het niet altijd duidelijk is wat er met de melding of klachten gebeurt als het gaat om discriminerend handelen. Om de meldingsbereidheid bij slachtoffers te vergroten, is het belangrijk dat mensen het gevoel hebben dat de klachtenafhandeling onafhankelijk is en dat ook daadwerkelijk gevolg wordt gegeven aan de melding. Het lijkt zijn fractie daarom essentieel meldingen van discriminatie afzonderlijk te registreren en inzicht te krijgen in wat er met meldingen van discriminatie is gebeurd. Daarom het verzoek van zijn fractie aan de wethouder de raad jaarlijks te informeren over het aantal meldingen/klachten per onderwerp, dus ook over discriminatie.
Daarnaast lijkt het zijn fractie een goed idee wanneer de wethouder in gesprek gaat met Artikel 1 om na te gaan of discriminatiemeldingen ook te registreren zijn naar

overheidsinstellingen, zodat per overheidsinstelling een beeld ontstaat in de stad. Hij krijgt graag op deze punten een toezegging van de wethouder.
Hiermee rondt hij zijn bijdrage af.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) vindt de genoemde maatregelen van de heer Sungur sympathiek. Hij is benieuwd naar de reactie van de wethouder. Het college zegt ook een aantal maatregelen te nemen. Artikel 1 zegt dat het tijd is voor een meerjarig samenhangend plan van aanpak. De dingen die de heer Sungur noemt zouden daarvan onderdeel kunnen zijn. Hij vraagt wat de heer Sungur hiervan vindt.
De heer Sungur (DENK) vindt dat een heel goed idee. Het lijkt hem verstandig na te gaan hoe dit in een meerjarig plan is te gieten waarbij ook tussentijds gekeken wordt hoe het zit met de voortgang, ook op onderdelen.
De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) zou daarvan ook een voorstander zijn zoals toegelicht door de heer Sungur. Hij is benieuwd wat de wethouder daarvan vindt.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) gaat terug naar de aanleiding van het onderzoek twee jaar geleden. Zij noemt de demonstratie van Black Lives Matter op het Jaarbeursplein in Utrecht en de gevolgen die dat had op het vlak van onder meer de bestuurlijke aandacht. Zij hoopt dat dit onderzoek een aansporing is voor andere organisaties in Nederland dit voorbeeld te volgen.
Er zijn eerste aanwijzingen van institutioneel racisme gevonden in een uitvoerings-praktijk van een groep BOA's. Zij vindt dat ernstig en onacceptabel. Zij is benieuwd of de wethouder kan aangeven wat sinds het verschijnen van het rapport een half jaar geleden veranderd is en hoe het loopt bij deze afdeling.
Zij vraagt de wethouder ook breder te reflecteren. Voordat dit onderzoek verscheen was er al een nieuwe Anti-Discriminatie-Agenda en ook al een gemeentelijk actieplan Diversiteit en Inclusie. Het lijkt alsof het onderzoek niet veel nieuwe zaken in gang heeft gezet. Zij vraagt de reflectie van de wethouder. Dit onderzoek was ervoor bedoeld lering uit te trekken en bruggen te slaan tussen beleid en praktijk. Wat heeft dit onderzoek nu wezenlijk opgeleverd voor de organisatie, en wat zij nog belang-rijker vindt, voor de inwoners van Utrecht?
Zij prijst zich gelukkig met de komst van een ombudsman. Ook de PvdA maakte zich daarvoor hard. Veilige klachtenprocedures zijn heel erg belangrijk. Zij hoopt dat de nieuw aan te stellen ombudsman daarin een rol kan vervullen en de aanbevelingen van dit onderzoek naar institutioneel racisme kan meenemen.
Mevrouw Ramaker (VVD) verneemt desgevraagd van **mevrouw Raaijmakers** (PvdA) dat Utrecht een Nationale ombudsman had maar geen lokale.
Zij vervolgt met de aanbevelingen van KIS en van Artikel 1 Midden Nederland in het rapport. Vervolgens is verwezen naar een publicatie van KIS (Kenniscentrum voor Integratie en Samenleven) genaamd Wat Werkt en de Aanpak van Institutioneel racisme. Een van die aanbevelingen gaat over ontmoeting met groepen die zich ongelijk behandeld voelen. Zij vraagt of de gemeente daarop meer kan inzetten. Dat meer organiseren werd ook genoemd bij het indienen van de motie in de aanloop naar het onderzoek. Zij ziet dat niet terugkomen in de brief. Dit is ook geen groot onderdeel van de Anti DiscriminatieAgenda. Zij pleit ervoor de ontmoeting meer te stimuleren en het gesprek hierover aan te gaan. Artikel 1 Midden Nederland deed onder meer de aanbeveling om te focussen op een gemeenschappelijk gedragen

interne norm en dit naar buiten toe te communiceren. Zij vraagt of de wethouder op kan reageren met aan te geven hoe zij dat wil doen.
In het verlengde daarvan geeft mevrouw Raaijmakers aan het jammer te vinden dat het Utrechtse inclusiebeleid zo intern is gericht. Er zijn meer overheden en meer organisaties in Utrecht die kunnen leren van dit onderzoek. Is de wethouder bereid de lessen van dit onderzoek te delen met andere partijen in de stad of daarover het gesprek aan te gaan?; hoe wil de wethouder dat doen.
Eerder is gesproken over het belang van de diverse organisaties. Meerdere partijen namen daarover een motie aan. Zij vraagt hoe het met de uitvoering van die moties staat. Zij noemt in dit verband het begrip streefcijfers. Wanneer kan de raad daarover meer informatie verwachten?Hiermee rondt zij haar bijdrage af.
De heer Sungur (DENK) vraagt mevrouw Raaijmakers naar haar reactie op de conclusie van het college op het voorliggende rapport.
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) vindt dat een duidelijk onderscheid gemaakt moet worden tussen dat er sprake is van institutioneel racisme en aanwijzingen daarvoor. Zij is er voorstander van om daarover secuur te spreken, juist vanwege dit gevoelige onderwerp. Zij onderschrijft de woorden van de onderzoekers hierover: dat er aanwijzingen zijn. Dat is iets anders dan dat er institutioneel racisme is.
De heer Sungur (DENK) vraagt wanneer volgens mevrouw Raaijmakers sprake is van institutioneel racisme, wanneer aanwijzingen niet voldoende zijn.
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) volgt daarbij de onderzoekers. Dat is hun pionierswerk. De onderzoekers verwijzen ook naar publicaties van KIS over wat institutioneel racisme is. Dat wordt duidelijk uitgelegd in een tweeledige definitie: dat het direct aantoonbaar terug te vinden is, te herleiden van documenten, processen of dat het zo uitpakt in de praktijk. Dat er aanwijzingen zijn, zijn de woorden van de onderzoekers. Zij vindt dat de raadsleden dit secuur moeten overnemen. Mevrouw Raaijmakers gaat dat werk niet overdoen. Zij gebruikt de term die zij gebruiken.
De heer Sungur (DENK) heeft ook de woorden van de onderzoekers gelezen. Tegelijkertijd zitten de raadsleden bijeen omdat ze een standpunt hierover hebben en daarover de discussie aangaan. De onderzoekers stellen ook vast dat de medewerkers de signalen ook hebben geconstateerd. De sleutelfiguren geven die signalen ook nadrukkelijk aan. Mensen in de stad geven ook aan dat er sprake is van ongelijke behandeling. Een deel van de medewerkers is van de afdeling VTH. Hij vraagt wat dan nog nodig is om te zeggen dat het voldoet aan de definitie.
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) stelt voorop dat elke individuele ervaring met racisme verschrikkelijk is en onacceptabel. Daar moet naar gehandeld worden. Zij vindt nog steeds dat er een verschil is tussen individuele ervaringen - dat beschrijven de onderzoekers ook - en het collectief. In het onderzoek worden een paar individuele ervaringen genoemd. Zij wil die niet afdoen als zijn die niet racistisch. Zij vindt het belangrijk te worden van de onderzoekers te volgen. Met de aanwijzingen is institutioneel racisme niet aangetoond.
Mevrouw Nolten (Bij1) had hetzelfde punt als ingebracht door de heer Sungur.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vervolgt op de vragen van de heer Sungur met de PvdA te vragen wat mevrouw Raaijmakers ervan vindt dat het college zegt dat er geen sprake is van institutioneel racisme. Was het dan niet beter geweest ook volgens de PvdA dat het college daarop terugkomt en dat het mogelijk een te crue uitspraak is waarmee het college de klokkenluiders in hun hemd laat staan. Dat er geen sprake is van institutioneel racisme, is op zijn minst niet zeker. Hij vraagt of de PvdA dat met hem deelt.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) blijft vasthouden aan de woorden van de onderzoekers en dat het belangrijk is dat het onderscheid gemaakt wordt. Dat ontkent het college allerminst; dat staat letterlijk in de brief van het college.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) herhaalt zijn vraag over de uitspraak van het college dat er geen institutioneel racisme is vastgesteld. Dat klopt zijn inziens niet met de conclusies van de onderzoekers; dat heeft de media ook opgepikt. Hij vraagt of dit niet onverstandig is.
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) merkt op dat ook de onderzoekers stellen dat zij geen institutioneel racisme hebben geconstateerd; zij kregen aanwijzingen.
Mevrouw Chirino (ChristenUnie) deelt de conclusie van mevrouw Raaijmakers. Institutioneel racisme gaat haars inziens niet over of de dader of over een individu of een collectief maar zit in het systeem, in het beleid en in de regels van de organisatie. Ook dat verschil maakten de onderzoekers. Zij vraagt of zij deze analyse deelt.
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) deelt die analyse. Zij vindt dat het onderzoek nodig is om breder te kijken of de aanwijzingen leiden tot verdergaande conclusies. Dat heeft dit onderzoek niet aangetoond.
Mevrouw Nolten (Bij1) merkt op dat de onderzoekers spreken over “een structurele aard” van de individuele ervaringen. Hoe verklaart mevrouw Raaijmakers dat structurele. Dat is in deze analyse niet meegenomen.
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) vraagt nadere toelichting en de exacte woorden die hierover zijn geschreven.
Mevrouw Nolten (Bij1) zet uiteen dat de heer Sungur eerder zei dat institutioneel racisme niet uitgesloten kon worden dat op meerdere terreinen institutioneel racisme kan plaatsvinden, ook door de methodiek, ook door de opzet van het onderzoek, ook omdat dit voor het eerst werd gedaan, maar dat er zeker wel ervaringen terugkwamen die van structurele aard lijken te zijn. Waar laat mevrouw Raaijmakers dat aspect in haar eigen analyse.
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) vindt dit wat is gedefinieerd als aanwijzingen; aanwijzingen betreffen meer dan een individuele ervaring. Zij benadrukt aanwijzingen ook erg te vinden. Zij benadrukt ook het verschil dat ze maakt met institutioneel racisme.
Mevrouw Nolten (Bij1) merkt op dat Artikel 1 ook aangaf dat institutioneel racisme niet alleen zit en hoe het in beleid en in de protocollen is vormgegeven. Het zit juist ook in het impliciete; hoe het wordt uitgevoerd. Dat staat zelden op schrift. Hoe verwerkt mevrouw Raaijmakers dit in haar beschouwing.
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) zet uiteen dat dit in het tweeledige zit. Zij bevestigt dat het zelden direct op papier is terug te vinden al werd dit wel aangetoond bij de belastingdienst. De uitwerking en de ervaring kunnen wel degelijk ongelijk zijn. Zij bevestigt dat institutioneel racisme er beide kunnen zijn.
Mevrouw Nolten (Bij1) vraagt of mevrouw Raaijmakers dit niet ziet als iets structureels en dus als institutioneel racisme, met dezelfde tekst als is gelezen.
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) herhaalt haar argumentatie, haar stellingname in de woorden van de onderzoekers.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) doet een laatste poging richting zijn collega van de PvdA in het belang van de duiding. Had het college beter kunnen concluderen uit het rapport dat er misschien sprake is van institutioneel racisme in plaats van dat er geen sprake is van institutioneel racisme. Hij vraagt mevrouw Raaijmakers nog een keer het woord goed te kiezen en dat niet te ontkennen.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) houdt vast aan haar eerdere antwoorden. De heer Dijkstra mag wat haar betreft hierover in discussie gaan met het college. Het college onderschrijft de conclusie dat er aanwijzingen zijn.

Het baart **mevrouw Kendir** (Student & Starter) zorgen dat er eerste aanwijzingen zijn van institutioneel racisme onder de BOA's. Zij somt de bevindingen van de onderzoekers op. Ook de ervaringen zijn opgedaan rond parkeren, vindt zij zorgelijk. Door meer te controleren in gebieden met veel migranten, worden daar meer overtredingen gevonden. Zij sluit zich aan bij de vragen van DENK om bij VTH met een aanpak te komen waarbij de punten die zij noemde worden meegenomen. Zij krijgt daarop graag de reactie van de wethouder.
Op andere gebieden is er weliswaar geen institutioneel racisme vastgesteld zoals het onderzoek dat benoemt. Burgers die de ervaring hebben dat daarvan wel sprake is, spreken over de optelsom van ervaringen van henzelf en van mensen uit hun omgeving met ongelijke behandeling door ambtenaren van de gemeente en andere overheidsorganisaties. Daarnaast gaat het ook om de beleving van institutioneel racisme in de vorm van uitsluiting. Ongeacht of de raad concludeert dat ook in dat opzicht sprake daarvan is, is het zorgwekkend dat er Utrechters zijn die het op deze manier ervaren. Uit het rapport kwam ook naar voren dat Utrechters met een islamitische achtergrond of met een bepaalde etnische afkomst een vertrouwensbreuk ervaren of zich in de steek gelaten voelen. Voor haar is het herkenbaar. Zij vertelt over haar ervaringen met migranten in haar poging ze te overtuigen naar de stembus te gaan. Zij beseft dat op grond van die ervaringen geen conclusies te trekken zijn. Zij vindt wel dat dergelijke ervaringen wel in beschouwing genomen moeten worden. Zij vraagt de wethouder of toe te zeggen is te werken aan het terugwinnen van het vertrouwen door in gesprek te gaan met deze groep en de zorgen serieus te nemen en acties voor te stellen.
Daarnaast ziet zij de mogelijkheid dat de gemeente kan bijdragen aan een positieve beeldvorming van groepen met immigratie achtergrond. Dat kan wat haar betreft tegenwicht bieden aan mogelijke stigmatisering, bijvoorbeeld met een gebiedsgerichte aanpak in wijken zoals Overvecht, zoals dat ook benoemd is in het rapport.
Zij vraagt de wethouder de beleving van burgers die wel institutioneel racisme ervaren mee te nemen en meer bewustwording, wederzijds begrip en vertrouwen te creëren, bijvoorbeeld door middel van de suggestie van Artikel 1 over vrijwilligerswerk door ambtenaren bij organisaties die gericht zijn op doelgroepen met een verhoogd risico op uitsluiting en discriminatie. Zij vraagt hierop de reactie van de wethouder.
Zoals het rapport zegt, is het erg van belang om met een gezamenlijke norm te komen op dit thema en daarbij ruimte te hebben voor training en dialoog voor individuele bewustwording. Het is belangrijk dat dit de insteek wordt; want als er sprake is van politiek correcte antwoorden of sociaal wenselijke antwoorden waardoor die niet overeenkomen met de handelswijze, zorgt dat voor schade en een vertrouwensbreuk bij de doelgroepen in de stad. Zij vraagt of de wethouder kan toezeggen dit te realiseren en de raad hierin mee te nemen.
Daarnaast vindt zij het ook belangrijk om de processen te evalueren en de evaluatie ook echt te gebruiken als een feedbackmechanisme zodat die open ruimte er weer is en de veilige sfeer en uiteindelijk stappen te zetten zijn. Zij vraagt of de wethouder kan toezeggen daarmee aan de slag te gaan.

Er is veel belang bij de versterking van de interne meldfunctie en het verkrijgen van meer bekendheid voor wat betreft de externe meldmogelijkheden. Alle gevallen van ervaring van discriminatie moeten wat haar betreft geregistreerd worden. Elke persoonlijke ervaring van racisme heeft in haar ogen bestaansrecht. Zij vraagt of de wethouder kan toezeggen daarvan werk te maken en er bekendheid aan te geven dat er ook bij Artikel 1 meldingen te doen zijn. Hiermee rondt zij haar bijdrage af.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of mevrouw Nolten het verzoek van DENK steunt naar een onafhankelijk vervolgonderzoek.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) merkt op dat in het rapport ook gesproken wordt over volgende onderzoeksmogelijkheden. Zij merkt op dat heel veel zaken al in kaart gebracht zijn. Zij schroomt bij een vervolgonderzoek vanwege een mogelijk uitstel van de aanpak dat daarmee gepaard kan gaan. Wanneer er een vervolgonderzoek komt, vindt zij dat het hand in hand moet gaan met een zo spoedig mogelijke aanpak.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of Student & Starter met de eventuele toezegging van de wethouder hierop het vervolgonderzoek zo spoedig mogelijk zou willen, ook omdat het onderzoek helend kan werken, het kan dingen blootleggen en bespreekbaar maken. Wanneer het die insteek heeft vraagt hij of Student & Starter het voorstel dan steunt.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) antwoordt bevestigend zijn onder de voorwaarde dat het hand in hand gaat met de aanpak. Wat haar betreft moet veel meer ingezet worden op de uitvoering, in plaats van onderzoeken en beleid en visie maken. Zij is meer voorstander van de acties. Wanneer er dan onderzoek is, vindt zij het belangrijk dat de suggesties van de huidige onderzoekers worden meegenomen.
De heer Sungur (DENK) is het eens met de actiemodus; hij is ook daarvan. Tegelijkertijd concluderen de onderzoekers als het gaat om de drie beleidsterreinen, dat er vanuit de samenleving concrete signalen en ervaringen zijn, alleen dat ze op grond van deze opgehaalde ervaringen niet kunnen spreken over aanwijzingen omdat die ervaringen slechts afkomstig zijn van een beperkt aantal respondenten. Het was niet representatief. Dat is de reden waarom zij in wetenschappelijke zin niet spreken over institutioneel racisme. Dat geeft aanleiding voor hem om na te gaan of er meer nodig is. Hij vraagt of mevrouw Kendir dat met hem deelt.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) zocht dit tegelijkertijd op in het rapport. Een van de suggesties die de onderzoekers doen, is dat een enquête van meerwaarde kan zijn om op grond daarvan meer ervaringen op te halen. Zij ziet in zulke zaken ook perspectief.
Mevrouw Chirino (ChristenUnie) is blij met de oproep van Student & Starter om te handelen. Zij vraagt of mevrouw Kendir het nodig vindt dat meer ervaringen worden opgehaald om daaraan iets te doen. Voor de gemeente kan een aanwijzing al voldoende zijn om het aan te pakken.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) begrijpt dat haar oproep is overgekomen.

De heer Van Steeg (CDA) vindt discriminatie en racisme belangrijke thema's in de raad en in de samenleving. Hij merkt dat bepaalde bevolkingsgroepen minder vertrouwen hebben in de overheid dan andere. Daaraan moet zijns inziens iets gedaan worden. Wat zijn fractie betreft, ligt er een gedegen onderzoek en geeft dat onderzoek voldoende aanwijzing daarmee aan de slag te gaan. Hij is het van harte eens met de fracties die zeggen van mening te zijn dat hiermee iets gedaan moet worden. Voor zijn fractie geldt vooral de normstelling. In dat opzicht is hij het eens

met heer Sungur. Daarop mag wat hem betreft ook een strafmaat volgen en hij pleit ervoor het bespreekbaar te maken, zeker binnen de gemeente Utrecht. Hij roept ertoe op om desnoods bij het koffiezetapparaat met elkaar dit onderwerp te bespreken. Hij spreekt de hoop uit dat het college dit verder zal stimuleren.
De hoofdconclusie is al besproken, hoewel daarover discussie is. De hoofdconclusie luidt dat er geen sprake is van institutioneel racisme op basis van wat nu voorligt. Er is wel een aantal risico's benoemd, vooral als het gaat om handhaving. Daar gaan zaken niet goed en dat blijkt in de praktijk, dat blijkt ook uit het onderzoek.
In een werkbezoek zag hij hoe belangrijk deze mensen zijn in de stad, en wat zij voor de stad doen. Hij spreekt zijn waardering voor hen uit. Het viel hem ook op dat open wordt gesproken over ervaringen die ze hebben in de handhaving. Blijkbaar is dat nog onvoldoende. Uit de rapportage blijkt dat niet altijd aan de leidinggevende wordt gemeld dat er sprake is van racisme. In dat opzicht moet er kennelijk iets gebeuren.
Hij vraagt de wethouder wat daar nog te doen is. Hoe kan de gemeente die open houding creëren wanneer het gaat over dit soort onderwerpen? Blijkbaar gaat het daar nog niet goed genoeg.
Een aantal andere punten die hij belangrijk vond in de rapportage betrof vooral de meldingsbereidheid. Artikel 1 maakt onderscheid tussen in- en externe meldingsbereidheid. Met die interne meldingsbereidheid gaat het soms mis bij VTH. Wat is extra te doen om dat te verbeteren? Hoe is dat zichtbaar te maken? Misschien betreft dat de normstelling. Hij vindt het bespreekbaar maken van racisme erg belangrijk.
Mevrouw Nolten (Bij1) hoort de heer Van Steeg zeggen dat deze mensen heel belangrijk werk doen. Zij vraagt of de heer Van Steeg van mening is dat het daarom juist heel belangrijk is dat racisme niet voorkomt. Of het werk belangrijk is staat hier niet ter discussie.
De heer Van Steeg (CDA) bevestigt dat het werk erg belangrijk is. Hij herhaalt dat er sprake is van een open cultuur en dat er open kan worden gesproken wanneer het gaat om dit onderwerp. Blijkbaar gaat niet altijd goed, de rapportage lezende.
Mevrouw Nolten (Bij1) is benieuwd te vernemen vanwaaruit beredeneerd is dat het gaat om een open cultuur. Misschien is het in theorie gemakkelijk om over racisme te spreken. Het blijkt uit reflecties van heel veel mensen dat het lastig is om racisme aan te kaarten. Zij licht toe dat daardoor racisme in instituten sluipt en in de cultuur gaat zitten. Zij vraagt hoe heer Van Steeg dit ziet.
De heer Van Steeg (CDA) vindt dat een terechte analyse. Hij denkt dat het voor sommige mensen het nog heel moeilijk is omdat vanuit eigen ervaring binnen organisaties te bespreken. Op plekken waar racisme wordt geconstateerd moet dat wat hem betreft serieus genomen worden en moet ervoor gezorgd worden dat racisme wel bespreekbaar wordt. Hij hoopt dat het college waar het kan het ook doet en dat ook VTH dit oppakt. Hij neemt aan dat VTH dit al heeft opgepakt.
Hij vervolgt zijn inbreng met in te gaan op de versterking van de de externe meldfunctie. Artikel1 maakte daarover ook nog een belangrijke opmerking. Hij gelooft dat het zo kan zijn dat sommige mensen gemakkelijker melden bij de gemeente dan anderen. Juist dat is terug te zien in het vertrouwen in de overheid . Daar wringt zich dat de stem van de inwoners nog weinig is gehoord, ook bij dit onderzoek. Hij vraagt het college hoe dat te verbeteren; hoe ervoor te zorgen dat de meldingsbereidheid van juist die groep die niet meldt en hoe die mensen erbij te betrekken. Hij hoopt dat de wethouder hierop een antwoord kan geven.
Het gevolg hiervan is dat de zichtbaarheid in de wijken wordt vergroot en dat dat ook gevolgen heeft voor de handhaving. Hij leest erover in de brief van het college waar-

mee hij het volledig eens is. Het is gemakkelijk gezegd; dat dat zou betekenen dat de gemeente extra handhavers moeten aantrekken en dat dat extra financiële middelen zou kosten. Hoe ziet het college dat? Het CDA is op zich hiervan voorstander. Zonder financiële consequenties is niet iets te zeggen over de zichtbaarheid in de wijk. Hij krijgt hierop graag de reactie van de wethouder.

De heer Sungur (DENK) vond op dat onderdeel de brief heel zwak; het college geeft aan op dit moment niet eens te voldoen aan de bestaande afspraken. Hij legt de vraag voor hoe dit dan wel te realiseren, wanneer gezien wordt dat er juist meer nodig is. Hij citeert uit de brief en legt de vraag voor wat dat zegt over de gestelde prioriteiten.

De heer Van Steeg (CDA) deelt met de heer Sungur dat hij diezelfde analyse maakte en dat dat niet zonder financiële middelen kan. Hij is er voorstander van die extra financiële middelen dan ook in te zetten.

Mevrouw Nolten (Bij1) is benieuwd te vernemen hoe de heer Van Steeg het ziet. Gerichte surveillance wordt door inwoners in verband gebracht met meer vertrouwen; hoe koppelt de heer Van Steeg meer BOA's op straat aan meer vertrouwen?

De heer Van Steeg (CDA) vindt dat de boa's en handhavers een belangrijke rol spelen. Zij zijn de oren en ogen van de overheid. Die kunnen ook voor vertrouwen zorgen in wijken. Wanneer mensen de handhaver kennen, zorgt dat over het algemeen voor een grotere meldingsbereidheid. Hij benadrukt het belang te werken aan de externe meldfunctie.

Mevrouw Nolten (Bij1) vindt dat door alleen aanwezigheid vertrouwen niet opgebouwd wordt. Of denkt de heer Van Steeg van wel?

De heer Van Steeg (CDA) denkt dat menselijk contact en het zoeken naar onderlinge communicatie een belangrijke basis is voor vertrouwen. Hij begrijpt wel dat er meerdere redenen zijn om weinig vertrouwen te hebben in de overheid. Dat kan ook te maken met het beleid op het gebied van diversiteit.

Hij vervolgt zijn inbreng in zijn termijn met in te gaan op de vraag wat met het onderzoek te doen. Hij vindt de brief van het college redelijk teleurstellend. Hij denkt niet dat er behoefte is aan een extra onderzoek. Wanneer dat gedaan wordt adviseert hij het college vooral te kijken naar gegevensverwerking. Daar gaat heel veel mis. Daar ziet hij een uitdaging voor de toekomst. Hij vindt dat het college zich er gemakkelijk van afmaakt door te zeggen dat het eigenlijk allemaal in de plannen staat die er zijn. Hij krijgt daarop graag de reactie van de wethouder.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of het CDA erkent dat in het algemeen gesproken het niet correct is om te zeggen dat er geen sprake is van institutioneel racisme, gegeven het totaal van de tekst in het rapport.

De heer Van Steeg (CDA) herhaalt zijn stellingname dat op basis van het rapport dat de conclusie is. Hij bevestigt dat aan een aantal zaken hard gewerkt moet worden. Het is beide waar en hij spoort het college aan daarmee aan de slag te gaan.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) herhaalt zijn metafoor over het kind dat beoordeeld wordt door de dokter op grond van wat uiterlijk zichtbaar is terwijl bij nader onderzoek blijkt dat het kind hoge koorts heeft. De vraag is dan of het kind ziek is of niet.

De heer Van Steeg (CDA) herhaalt dat op een aantal punten werk aan de winkel is. De conclusie is wat hij is. Dat betekent dat de gemeente ermee aan de slag moet.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of de heer Van Steeg zich kan voorstellen dat het kan helpen wanneer de overheid erkent wat mensen om zich heen zien. Ziet de heer Van Steeg de link naar steun in het gevoel dat heerst bij mensen, ook als het gaat om medewerkers van de gemeente Utrecht.

De heer Van Steeg (CDA) erkent dat. Hij herhaalt te hebben gezegd dat de signalen die er zijn serieus genomen moeten worden. Hij kan weinig veranderen aan de conclusies die zijn getrokken.
Mevrouw Van der Wilt (D66) spreekt zich uit tegen iedere vorm van racisme en andere vormen van uitsluiting, zeker in een tijd van de nasleep van de toeslagenaffaire en waarin de tweedeling steeds concreter wordt. Dan moet juist de overheid alles op alles zetten die uitsluitig tegen te gaan.
Haar fractie is blij dat er onderzoek is gedaan op initiatief van een aantal raadsleden. Bewustwording begint bij de betrokkenen zelf en de durf om in de spiegel te kijken. In de brief constateert het college dat formeel geen institutioneel racisme is geconstateerd. Dat betekent niet dat het bestuur nu achterover kan leunen.
Institutioneel racisme laat zich niet vatten in formele regels en procedures, maar kan ook juist optreden in de uitwerking van het beleid in de realiteit, in informele werkwijzen en in de organisatiecultuur. Het rapport laat zien dat juist daar de eerste risico's ontstaan op institutioneel racisme. Het bestuur moet daar niet van wegkijken of dit nuanceren.
De heer Sungur (DENK) vraagt of het rapport alleen risico's laat zien. Of laat het rapport zien dat het om meer gaat dan risico's, namelijk aanwijzingen, zowel vanuit de stad als vanuit de werkvloer.
Mevrouw Van der Wilt (D66) merkt op dat de vraag stellen in dit geval die ook beantwoorden is. Het rapport noemt inderdaad ook aanwijzingen.
De heer Sungur (DENK) vraagt of D66 dit ziet als een vorm van institutioneel racisme, zoals ook in de definitie is geformuleerd. Of is D66 van mening dat dit geen institutioneel racisme is, maar dat het bestuur ermee aan de slag moet en dat het is zoals de onderzoekers het omschrijven zonder zelf daarover een duiding te hebben.
Mevrouw Van der Wilt (D66) begrijpt de vraag maar wil voorkomen het gesprek van zojuist te herhalen. De urgentie maakt dat het bestuur van de stad onderschrijft iets met dit rapport te moeten en die urgentie maakt dat de kern van het probleem zit in de vraag in hoeverre het al of niet een aanwijzing is; gaat het bestuur het kleiner maken of groter? Zij begrijpt de conclusie met betrekking tot het zien van aanwijzingen. Tegelijkertijd vraagt zij zich af of dit op deze manier goed te onderzoeken is of dat het bestuur er beter aan doet op een andere manier in de organisatie het gesprek aan te gaan over wat dat dan is.
De heer Sungur (DENK) licht de reden toe waarom hij deze vraag stelt. Hij wil geen semantisch debat. Woorden doen ertoe. Dit betekent iets voor hoe mensen dit debat volgen en hoe zijn partij hiermee omgaat; dat heeft ook zijn weerslag in het vertrouwen van mensen in de overheid, in de gemeenteraad, in de partij. Allereerst zal erkend moeten worden dat er sprake is van institutioneel racisme, voordat hiermee aan de slag te gaan is.
Mevrouw Van der Wilt (D66) begrijpt deze inbreng van de heer Sungur. Dit is een pleidooi dit thema vooral niet te bagatelliseren. Zo staat zij daarin ook. Zij refereert aan het begin van haar betoog. Zij ontkent niet dat het bestuur hiermee aan de slag moet. Wanneer burgers denken dat zij dit onderwerp niet serieus neemt, roept zij hen op om met haar in gesprek te gaan.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt D66 of die fractie het met zijn fractie eens is dat het probleem allereerst goed geduid moet worden voordat overgegaan wordt tot het nemen van acties.
Mevrouw Van der Wilt (D66) antwoordt bevestigend; zij zal aan het eind van haar betoog aangeven wat dat voor vervolgacties betekent.

Zij is blij dat het college aangeeft de aanbevelingen vanuit het rapport en die van Artikel 1 te willen opvolgen. Dat mag op een aantal punten steviger verwoord worden en ingezet wat haar betreft.
Het college benoemt in zijn brief de ambitie te investeren in een organisatiecultuur waarin discriminatie, racisme en vooroordelen bespreekbaar gemaakt kunnen worden en te bestrijden zijn. Ook haar vielen de verkleinwoorden op in deze zin. Die desbetreffende formulering klinkt wat haar betreft te vrijblijvend. Haar fractie ziet liever dat het eerste advies van Artikel 1 hierbij leidend wordt, waarbij haar advies is om de continue sfeer te waarborgen waarin het onderwerp bespreekbaar is en wordt gewerkt aan de gemeenschappelijk gedragen interne norm. Zij sluit zich van harte aan bij het desbetreffende punt van het CDA en DENK. Zij verneemt graag of de wethouder deze analyse deelt en of zij het advies expliciet kan opnemen in de plannen.
Ten tweede vindt zij het belangrijk dat naast voldoende aandacht voor de interne cultuur ook aandacht is voor het effect van het beleid. Het beleid geeft voor een groot deel richting aan de ruimte die uitvoerders hebben, maar kan ook onbewust een negatief effect hebben. Haar fractie is daarbij wel kritisch op bijvoorbeeld het stimuleren van inwoners om meer te melden binnen de gebiedsgerichte aanpak, bijvoorbeeld bij een project als de Amsterdamsestraatweg. Zij verneemt graag op welke termijn het college dit uitwerkt en de raad dit kan bespreken. Daarbij zou wat haar betreft ook de burgemeester aanwezig moeten zijn.
De gemeente geeft daarnaast aan voor te lopen met het onderzoek. Mevrouw Van der Wilt vindt het goed dat de gemeente dit heeft gedaan. Haar fractie waardeert het dat dit onderzoek heeft plaatsgevonden. Haar fractie erkent ook de meer kritische reflecties van de andere fracties, dat een onderzoek zonder de input van de bewoners zelf geen volledig beeld geeft van de situatie.
Ook is nu voornamelijk met stakeholders gesproken met een migratieachtergrond. Het lijkt haar fractie belangrijk ontwikkelingen rondom institutioneel racisme te blijven monitoren, ook nadat de normstelling heeft plaatsgevonden. Zij stelt voor bij dit vervolgonderzoek zeker ook met de inwoners te spreken, zowel met als zonder migratieachtergrond, zodat de signalen met betrekking tot behandeling te vergelijken zijn. Gezien het belang van dit thema verneemt haar fractie heel graag op welke wijze de gemeente als voorloper kan en zal werken aan een concreet plan waardoor institutioneel racisme in de toekomst beter is te monitoren en tegen te gaan is. Haar fractie is benieuwd naar een eerste reactie op de mogelijke rol van de gemeentelijke ombudsman (als het gaat om de meldingen). Op welke wijze kan de wethouder de raad blijven betrekken en informeren over dit thema?

Mevrouw Deldjou Fard (GroenLinks) brengt in herinnering dat zij in 2020 samen met DENK een motie indiende die heeft geleid tot het onderzoek: het voorkomen en tegengaan van discriminatie en racisme is een van de speerpunten van haar partij. Haar fractie wil een Utrecht waarin alle mensen zich thuisvoelen, ongeacht waar hun wieg heeft gestaan, welke huidskleur zij hebben, van wie zij houden, welk geloof zij hebben, et cetera.
Daarnaast is de aanpak van discriminatie en racisme voor haar persoonlijk als raadslid een belangrijk thema dat haar diep raakt. Zij weet maar al te goed wat het is om in de maatschappij tegen hardnekkige muren te moeten opboksen; muren van vooroordelen, van kansenongelijkheid, van witte overheersing oftewel white supremacy, en van systematische uitsluiting. Tot haar spijt zijn die muren er. Zij pleit

ervoor daar niet omheen te draaien. Dat wil niet zeggen dat die muren er bij iedereen en overal zijn. Die muren zijn vaak diepgeworteld in sommige delen van de samenleving; daardoor kunnen veel talenten niet verder komen op de maatschappelijke ladder, met alle gevolgen van dien. Voor al die Utrechters dient zij regelmatig voorstellen in voor de aanpak van racisme en discriminatie.
In de afgelopen jaren zijn goede stappen gezet in de richting van een Utrecht voor iedereen. Ook als het gaat om het handelen van de gemeente is GroenLinks enorm kritisch. De motie is ingediend om te ontdekken hoe het binnen de organisatie gaat en wat beter kan. Naar aanleiding van de motie gingen de onderzoekers pionieren samen met de gemeente; zij leest dat in de stukken. De uitkomst is dat er eerste aanwijzingen zijn geconstateerd van ongelijke behandeling in de uitvoeringspraktijk. Verder zijn er risico's geconstateerd en daarop gebaseerd aanbevelingen gedaan.

De signalen die het rapport boven water hebben gehaald neemt GroenLinks uitermate serieus. Haar fractie vindt dat stevige actie nodig is. Elke Utrechter die te maken krijgt met racisme en discriminatie is er wat haar betreft één teveel.
Het college gaat naar aanleiding van het onderzoek met de aanbevelingen aan de slag om te werken aan meer inclusieve organisatie. GroenLinks wil meer. Zij agendeert in dit verband drie punten:
Haar fractie wil dat de raad nauw betrokken wordt bij de opvolging van de adviezen in het kader van een meer inclusieve gemeentelijke organisatie. Zij vraagt hoe de wethouder aan de wens wil voldoen om de raad structureel inzicht te geven in de opvolging van de adviezen.
Hoe kan de raad betrokken worden bij de gesprekken met betrokkenen bij de Bibop? Wat leveren die gesprekken op? Wat gaat ermee gebeuren?
Haar fractie wil graag dat vanaf nu gebruik gemaakt wordt van de mystery-guest-methodiek. Zij wil graag dat mystery guests worden ingezet om op die manier de muren te leren kennen. Ook dit zal opnieuw pionieren worden, net als het onderzoek. Zonder durf radicale acties in te zetten, zal die andere gemeentelijke organisatie er niet komen. Zij krijgt hierop graag de reflectie en de toezegging van de wethouder op dit punt.
De onderzoekers zien risico’s op ongelijke behandeling in gebiedsgericht werken in de handhaving. Die aanwijzingen geven GroenLinks genoeg reden om daarvan werk te maken; zij vraagt welke kaders er zijn, welke kaders zijn verder te ontwikkelen? Dit om te verzekeren dat in deze gevallen geen sprake kan zijn van etnisch profileren. Zij zou het mooi vinden om hierop breder in te zoomen in een ander debat. Zij is benieuwd naar de reactie van de wethouder. Hiermee rondt zij haar bijdrage af.
De heer Sungur (DENK) is benieuwd te vernemen of GroenLinks de conclusies van het rapport beschouwt als institutioneel racisme; en dat daarvan in ieder geval sprake is bij VTH. Of verbloemt GroenLinks dit zoals andere partijen met termen als “aanwijzing” en “risico's”.
Mevrouw Deldjou Fard (GroenLinks) merkt op dat in het rapport feitelijk is geschreven dat onderzoekers op verschillende beleidsterreinen niet hebben kunnen vaststellen dat er sprake is van institutioneel racisme. Bij de handhaving zijn er aanwijzingen geconstateerd. Zij vindt dat het college in zijn brief te stellig zegt dat er geen sprake is van institutioneel racisme. Zij vindt dat het rapport pionierend en experimenteel is. Voor haar is het nog niet duidelijk. Om die reden wil zij graag doorpakken en om die reden wil zij data verzamelen via de mystery guests zodat er stevig bewijs in handen komt.

De heer Sungur (DENK) merkt op dat de onderzoekers naar de formele termen kijken en naar de uitwerking ervan. In de praktijk is ongelijke behandeling geconstateerd. Juist op dat tweede aspect is te zien dat mensen in de stad zeggen dat er sprake is van ongelijke behandeling. Een deel van de medewerkers heeft zelf ook ongelijke behandeling zien gebeuren. Een kwart van de ondervraagden zegt dat ongelijke behandeling niet uit te sluiten is. Hij vraagt of dit niet voldoende is om te zeggen dat dit aan de definitie voldoet van institutioneel racisme. Moet de raad hierover niet eerlijk zijn naar de burgers? Hij pleit voor erkenning en gerichte acties.
Mevrouw Deldjou Fard (GroenLinks) bevestigt die signalen ook uit de stad te krijgen. Het onderzoek zegt heel voorzichtig dat er sprake is van aanwijzingen naar institutioneel racisme. Zij deelt dat en daarom wil zij dat het bestuur daar stevig op doorpakt.
Mevrouw Nolten (Bij1) hoort een aantal suggesties van mevrouw Deldjou Fard waarin zij zich kan vinden. Zij vraagt of mevrouw Deldjou Fard ook onderschrijft zoals DENK dat een vervolgonderzoek zeker kan helpen om beter in kaart te krijgen hoe de vork in de steel zit in de stad als het gaat om institutioneel racisme.
Mevrouw Deldjou Fard (GroenLinks) merkt op dat zij en Bij1 in essentie hetzelfde willen. Het onderzoek zou een verschuiving opleveren. Het onderzoek heeft al twee jaar op zich laten wachten om tot dit punt te komen. De aanwijzingen zijn voor GroenLinks al reden genoeg om de volgende stappen te zetten. Zij ziet mystery guests als een hierop volgend onderzoek. Daarmee zijn data harder boven boven tafel te krijgen. Zij zet daarop graag in.
Mevrouw Nolten (Bij1) vindt dit verhelderend. Gezien is dat het college een andere conclusie trekt dan de onderzoekers. Zij vraagt of mevrouw Deldjou Fard dan niet bang is dat in die aanpak ook een zekere voorzichtigheid en terughoudendheid komt.
Mevrouw Deldjou Fard (GroenLinks) is daarvoor niet bang. Zij refereert aan eerdere ervaringen met mystery guests.

De voorzitter daagt de commissie uit in het vervolg zo kort en bondig mogelijk inbreng te leveren; dit ondanks de ernst en het belang van het onderwerp.

Mevrouw Chirino (ChristenUnie) gaat in op het systeem dat iemand tegenwerkt. Het gaat niet om de keuze van een individu, maar door het beleid van een collectief. Zij vindt het goed dat bij de gemeente Utrecht nu een eerste stap is gezet om dit in kaart te brengen. Zij dankt de initiatiefnemers en de onderzoekers hiervoor.
Zij vindt het fijn dat er geen bewijs gevonden is van institutioneel racisme op basis van dit onderzoek. Zij vindt elk geval er één teveel. Zij ziet dit als verantwoordelijkheid van de leidinggevenden bij de gemeente, melding of niet. Onder de verantwoordelijkheid van de gemeente valt ook het inclusieve karakter dat Utrecht nastreeft. Zij vindt de conclusie in de raadsbrief niet geruststellend. Risico's die in de brief op milde toon worden genoemd, maar in het onderzoek duidelijk naar voren komen, zijn wat haar betreft punten om alert op te zijn en op te handelen. Zij vraagt in hoeverre het duidelijk is dat de gemeente Utrecht racisme in welke vorm dan ook niet accepteert en dat de sancties die het college voor zich ziet om werkelijke verandering te bewerkstelligen. Zij krijgt hierop graag de reflectie van de wethouder. Haar fractie wil vooruit kijken, luisteren en daarvan leren. Zij vraagt wat de gemeente gaat doen om ervoor te zorgen dat de aanwijzingen en risico's zich niet ontwikkelen tot verdere problemen. Wat kunnen en zullen andere afdelingen hiervan leren? VTH is de meest diverse afdeling van de gemeente Utrecht. Uit het onderzoek komt geen

bewijsbaar probleem van institutioneel racisme boven, maar wel een interne cultuur waar ruimte is voor onderling racisme. Zij legt de vraag voor hoe de gemeente erop kan aansturen dat dit geen voorbode is van wat er gaat komen bij de rest van de organisatie, bij het najagen van streefcijfers die te behalen zijn op het gebied van diversiteit. Zij vraagt hoe de wethouder dit ziet.
Mevrouw Van der Wilt (D66) vraagt hoe de ChristenUnie in het licht van deze uitspraak naar de reflectie van Artikel 1 kijkt die normstelling boven een divers personeelsbestand plaatst omdat normstelling belangrijker is.
Mevrouw Chirino (ChristenUnie) vindt deze vraag terecht. Zij vindt beide belangrijk. Zij vervolgt haar inbreng en vraagt op welk moment voorlichting zal plaatsvinden en medewerkers breed gedragen in de organisatie meer handvatten nodig hebben om aan het begin om melding te kunnen en te maken wanneer sprake is van pestgedrag of ongelijke behandeling op de werkvloer. Op welke manier kunnen medewerkers en inwoners het gevoel hebben dat zij worden gezien wanneer zij aangeven hiermee te worden geconfronteerd. Zij krijgt hierop graag de reflectie van het college.
Zij vraagt hoe het staat met de diverse instroom bij werving en selectie; heeft de gemeente scherp dat er een verschil is tussen werving en inclusieve werving. Wordt daarbij de interseksuele aanpak gehanteerd; wat diversiteit is niet binair. Ieder mens is anders. Zij vraagt of de wethouder kan toezeggen dat diversiteit en inclusie samen worden aangepakt, om een veilige werksfeer te garanderen voor divers talent.
De ChristenUnie ziet het onderzoek als een begin ervan naar een stad toe waar mensen graag willen wonen en naar een gemeente waar mensen graag willen werken.

Mevrouw Ramaker (VVD) voert het woord namens haar collega mevrouw Al Saqaff. Zij merkt op dat racisme bij de wet verboden is. Zij stelt dat ieder mens gelijkwaardig is. Tot haar geluk is aangetoond dat in principe geen sprake is institutioneel racisme binnen de gemeentelijke organisatie.
De heer Sungur (DENK) vraagt waar mevrouw Ramaker gelezen heeft dat er geen sprake is van institutioneel racisme.
Mevrouw Ramaker (VVD) antwoordt dat zij dat las in het rapport.
Zij vervolgt haar inbreng met te benadrukken dat er in principe geen sprake is van institutioneel racisme binnen de gemeentelijke organisatie. Tot haar spijt vallen racisme en discriminatie niet uit te bannen. Dat toont het onderzoek ook aan.
De heer Sungur (DENK) vraagt waar in het rapport staat dat er geen sprake is van institutioneel racisme bij de gemeente.
Mevrouw Ramaker (VVD) verwijst naar haar collega mevrouw Al Saqaff voor de beantwoording van die vraag. Zij vervolgt haar inbreng.
Er wordt gewerkt met de doelgroepen en risicoprofielen omdat de regelgevingruimte biedt voor eigen invulling te geven en omdat op de werkvloer eigen codes en mores zijn van “zo doen wij dat altijd”.
Het grootste deel van de boa's, beleidsmedewerkers en handhavers zijn in haar beleving welwillend. Die hebben geen discriminatie tot doel.
De VVD ziet wel een aantal kritiekpunten waar mogelijk sprake is van ongelijke behandeling in de uitvoeringspraktijk bij Toezicht en Handhaving. De VVD denkt dat het belangrijk is om vooral in gesprek te blijven met elkaar binnen de organisatie en dat de uitnodiging om zich te uiten al gevoeld wordt bij de medewerkers. Zij hoorde gesproken worden over Uthiek en uit haar waardering daarvoor.

Naast meldingen denkt haar fractie dat het informatiegestuurd moet worden gehandhaafd; waar regels worden overtreden moet worden gehandhaafd. Haar fractie beschouwt het bestrijden van discriminatie als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de overheid en de samenleving en van het college en de raad als gemeentebestuur.
Mevrouw Nolten (Bij1) is benieuwd wat mevrouw Ramaker bedoelt met informatiegestuurd handhaven.
Mevrouw Ramaker (VVD) vermoedt dat het gaat over de handhaving in de wijken en buurten op basis van meldingen aldaar.
Mevrouw Nolten (Bij1) zag in het rapport dat informatie gekleurd kan zijn. Hoe lost dat institutioneel racisme op?
Mevrouw Ramaker (VVD) nodigt mevrouw Nolten uit die vraag te stellen wanneer haar collega weer aanwezig is.
Zij vervolgt haar inbreng in haar termijn met in te gaan op de gezamenlijke verantwoordelijkheid. De vraag is dan wat het gemeentebestuur van belang vindt. Zij pleit ervoor één keer in de zoveel tijd een herijking te doen plaatsvinden vanuit de vraag of andere wijken meer aandacht nodig hebben en dus meer kijken naar wat de meldingen doen in plaats van langs gaan. Haar fractie wil ook meer handhaving in Leidsche Rijn. Zij vraagt de wethouder dit mee te nemen.
Zij pleit voor aandacht voor uitvoerders; de mensen die het gezicht zijn van de stad aan de balie, opo de vuilniswagen en op straat moeten het beleid ook kunnen uitvoeren. Zij vraagt wat de wethouder van plan is als het gaat om de wisselwerking tussen beleid en uitvoering. Zij vraagt of het idee is een rondje meelopen in de handhaving als standaard onderdeel van het werk van een beleidsambtenaar te laten zijn. Dan ontstaat er zicht op of de keuzes die een beleidsambtenaar gelaten wordt, in de praktijk haalbaar zijn. Wat haar betreft moet daarover ook het gesprek gaan. Zij vraagt wat de wethouder van dat idee vindt.
Het is ook belangrijk sancties te treffen als er over de grens wordt gegaan; duidelijk moet zijn wat kan en niet kan. Zij vraagt of de wethouder het daarmee eens is.
Hiermee rondt zij haar bijdrage af.

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) is blij met het onderzoek. Hij is trots op de pioniersrol van de gemeente Utrecht op de vier deelgebieden waarop de organisatie is doorgelicht.
Hij complimenteert de onderzoekers met het uitvoerige rapport. De onderzoekers beschouwen dit rapport als slechts een eerste aanzet. Zijn fractie zag veel eye-openers en haar vermoedens bevestigd.
Hij vindt het geruststellend dat er geen formele uitingen van institutioneel racisme zijn aangetroffen. Informele uitingen zijn er wel degelijk, bijvoorbeeld in het onderling gedrag van VTH-medewerkers. Ook zijn fractie vindt dat schokkend en onacceptabel. Zijn fractie vraagt zich af of de wethouder daarvan is geschrokken.
Hij vindt de vraag van de PvdA interessant; wat is er gedaan in de organisatie sinds het verschijnen van het onderzoek.
Het onderzoek werd slechts gedaan op een aantal specifieke beleidsterreinen; de constatering daar is ook al een aanwijzing dat institutioneel racisme op andere onderdelen van de gemeentelijke organisatie een probleem kan zijn. Hij vraagt hoe het college dat ziet. Hij vraagt hoeveel zicht er echt is op het informele racisme in de gehele organisatie. Kan het college daarom toezeggen met een meerjarig een integraal plan van aanpak te komen zoals ook Artikel 1 wil.

De heer Van Heuven merkt op dat papier en praktijk niet op één lijn liggen. De regels zijn keurig en inclusief. Toch kan iemand die de uitvoering ervaart dit als onprettig en discriminerend ervaren. Hij vindt het goed dat het college dat benoemt. De vraag is hoe het college hiervan werk gaat maken. Hoe gaat de gemeente aan de slag met het gegeven dat er geen duidelijkheid is over wie verantwoordelijk is voor dit soort racisme. Straffeloosheid vindt hij een risico. Hij refereert aan de desbetreffende inbreng van DENK: aanpassen van de norm vindt hij een goed idee.
Meldingen en data en informatie vanuit andere instanties kunnen een risico vormen volgens de onderzoekers vanwege vervuilde data. Uit de raadsbrief blijkt dat over de gegevensuitwisseling op ambtelijk en bestuurlijk niveau overlegd wordt met ketenpartners, maar ook hier vraagt hij of institutioneel racisme steeds en stelselmatig wordt aangekaart. Speelt dit wel een duidelijke rol?
Fracties die voor hem het woord voerden pleitten voor verdiepend aanvullend onderzoek. De Partij voor de Dieren begrijpt zeker wel dat er meer onderzoek nodig is om een volledig beeld te krijgen over hoe diep en breed het informele racisme is. Zijn fractie sluit aan bij die oproep. Veel liever zet zijn fractie nu al stappen om die aanwijzingen van institutioneel racisme te voorkomen en weg te werken en dan niet alleen op de vier terreinen die nu onderzocht zijn.
Hij ziet graag dat meer wordt ingezet op communicatie naar andere gemeenten en andere overheden, ook semi-overheden waarvoor Utrecht verantwoordelijk is; wat kunnen zij leren uit de lessen van dit onderzoek?
Hiermee rondt hij zijn bijdrage af.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) complimenteert de raadsleden die ervoor gezorgd heben dat dit onderzoek gedaan is. Hij complimenteert de gemeente met het oppakken hiervan. Hij spreekt de hoop uit dat hierop wordt doorgepakt.
Hij is zich er heel erg van bewust dat de honderden medewerkers bij de desbetreffende afdeling waarvan de meerderheid er goed inzit en niet heeft met racisme. En dat het hen heel veel waard is dat hier het bestuur een goede slag maakt. Er zullen ook heel veel medewerkers zijn die zich storen aan wat sommige collega's als gewoon zijn gaan beschouwen. Een pest- of discriminatiecultuur is moeilijk weg te krijgen. Daarom is het zo belangrijk het probleem correct te duiden. Daar zit een enorme teleurstelling voor zijn fractie en naar hij zich kan voorstellen ook voor een aantal andere partijen in de raad. Hij vindt het spijtig dat het college hier een ongelooflijk gemiste kans laat zitten. Hij spreekt de hoop uit dat het college dat gaat repareren. Het college heeft de mogelijkheid gemist om naast de medewerkers te gaan staan en naast de bewoners en duidelijk te maken en dat ze niet willen bagatelliseren in geen enkele vorm.
Hij attendeert op de pagina 143 waar hij leest dat op basis van uitsluitend de formele dingen die aangetroffen zijn, geen institutioneel racisme is vast te stellen. Op dit punt noemt hij nog een keer zijn metafoor. Hij vindt dat het college verkeerd citeert. De verkleining en de ontkenning is ook in de media gekomen. Daarmee laat het college alle mensen vallen die dit hebben gesignaleerd, geconcludeerd, en die dit voelen, et cetera. Hij hoopt dat de wethouder inziet dat ze in dit verband iets anders had moeten zeggen.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat de heer Dijkstra refereert aan pagina 143 waarin staat dat op basis van de verzamelde informatie over de formele regels, processen en procedures geen institutioneel racisme is geconstateerd. Daarmee doelen de onderzoekers op de eerste frase van de definitie en niet op de uitvoer-

ingspraktijk. De alinea zin daarna gaat over de uitvoeringspraktijk. Hij nodigt iedereen uit het op die manier te lezen en de uitvoeringspraktijk te zien als een onderdeel van de definitie, zoals KJNS dat doet. Hij vraagt of heer Dijkstra dat met hem eens is.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) kan het daarover helemaal eens zijn met de heer Sungur. Hij spreekt de hoop uit dat iedereen die passage goed leest en goed begrijpt wat daar staat. Hij hoopt dat de wethouder dat corrigeert. Zo mag het wat hem betreft niet in de kranten te komen. Hij vraagt of de wethouder dit publiekelijk recht wil zetten.
Mevrouw Van der Wilt (D66) bestrijdt dat het college dit willens en wetens zo aan de pers heeft aangeleverd. Wat de pers daarvan maakt is één. Zij vraagt of de heer Dijkstra uit het onderzoek leest dat het college de signalen niet serieus neemt.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) heeft geen enkele reden te twijfelen aan de oprechtheid van het college. Hij vreest dat het college een te grote afstand heeft tot wat het ook is en de neiging heeft vertoond het niet te groot te willen maken. Hij zet daar tegenover de waarschuwing het niet te klein te maken. Daarmee gaat het college te weinig naast de mensen zelf staan. Er was een ander krantenartikel beschreven wanneer de geschrokken reactie van het college was geweest dat er waarschijnlijk of misschien sprake is van institutioneel racisme, en dat daar iets aan gedaan moet worden. Dan was een andere beleving ontstaan in de stad, bij mensen in de buurt en bij medewerkers. Hij had dat veel beter gevonden.

De voorzitter schorst de vergadering om 16.54 uur tot 20.00 uur.

Avondvergadering; voortzetting van het debat
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vervolgt zijn inbreng van voor de dinerpauze. Hij vraagt (1) of het colege bereid is een aanvullend deel 2 te organiseren op het huidige onderzoek door burgers te interviewen.
(2) Hij vraagt of het college bereid is een onafhankelijk vervolgonderzoek te faciliteren.
(3) is de wethouder ermee eens om een andere cultuur te laten ontstaan waarin leidinggevenden voortdurend vragen naar aspecten die met institutioneel racisme te maken hebben. Zo ja, gaat de wethouder dat centraal stellen in de aanpak.
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) vraagt of de heer Dijkstra dit onderzoek niet onafhankelijk vindt.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) kan dat niet goed beoordelen; hij heeft die indruk. Daarover kan hij nog niet spreken. Hij heeft meer dan een indruk dat er tussentijds iets gewijzigd is in de conclusies in de loop van het onderzoek. Hij denkt dat het bestuur daarover nog komt te spreken.
Hij vervolgt zijn betoog met (4) de oproep de klachten en bezwaarprocedures veilig, dus onafhankelijk. Het loopt bijna altijd slecht af met de klokkenluiders. Hij vraagt hoe het college dit gaat garanderen.

Mevrouw Nolten (Bij1) merkt op dat wat haar fractie betreft niet ter discussie staat dat er sprake is van institutioneel racisme in Utrecht. Zij is blij te zien dat in haar gemeente er een breed gedragen nota bestaat om meer zicht en grip te krijgen op institutioneel racisme en daartegen preventief op te treden. Zij dankt haar collega's van DENK, GroenLinks en de Partij voor de Dieren voor het indienen van de motie die geleid heeft tot dit onderzoek.

Wat haar fractie betreft is de tijd van praten over definities voorbij. Racisme is in strijd met artikel 1van de grondwet. In de afgelopen jaren zijn in Nederland genoeg voorbeelden gezien van hoe diep institutioneel racisme geworteld is in in alle instituties en hoe dat dagelijks mensen in hun bestaan raakt. Institutioneel racisme is geen weeffout in het systeem. Het is de rode draad die overal dwars doorheen loopt; vanaf het Nederlands koloniaal verleden tot vandaag de dag. De gemeente staat slechts aan het begin van dat onder ogen zien.
In de ogen van haar fractie is het onderzoek ontoereikend. De getrokken conclusies van het college zijn niet alleen voorzichtig, maar ook nadrukkelijk een onjuiste lezing van die van de onderzoekers, zoals aangegeven door de heer Sungur van DENK en de heer Dijkstra van Een Utrecht. Zij vindt het aangegevene kwalijk.
Op een enkel vlak worden eerste aanwijzingen gevonden en op andere terreinen is institutioneel racisme uitgesloten. Dat rijmt niet met het aantal externe meldingen van discriminatie dat jaarlijks wordt ontvangen en het toenemende wantrouwen in de gemeente onder gemeenschappen van kleur. Haar fractie gelooft dat vervolgonderzoek zeker kan helpen om meer grip te krijgen op institutioneel racisme binnen de gemeente door het op alle niveaus te onderzoeken en gericht aan te pakken. De onderzoekers gaven ook aan dat ze vanwege tijdgebrek minder konden doen dan ze wilden. Een vereiste is voor haar fractie dat de methode en de uitvoering van het onderzoek wordt bedacht in samenspraak met inwoners die discriminatie en racisme ervaren. Zij vraagt of het college met haar fractie deelt dat een uitgebreid vervolgonderzoek nodig is waarin de ervaring van deze inwoners centraal staat.
Mevrouw Van der Wilt (D66) vraagt zich af met betrekking tot de brief van het college of zij over dezelfde orde van grootte praat als het gaat om de aantallen meldingen.
Mevrouw Nolten (Bij1) merkt op dat meldingen niet de hele werkelijkheid weergeven. Dat is ook niet het signaal dat haar fractie uit de stad hoort. Dat is een van de redenen waarom het bestuur nu bijeen is over dit onderwerp. Zij ziet het als topprioriteit; elke melding is er een teveel zoals eerder al gezegd. Zij vindt dat het bestuur ervan uit kan gaan dat dat het topje van de ijsberg is. Het wordt wat haar betreft tijd om dit onderwerp serieus te nemen.
Mevrouw Van der Wilt (D66) leest ook dat er geen sprake lijkt te zijn van institutioneel racisme in beleid en protocollen. Dat verbaast haar fractie niet. Racistisch beleid staat zelden expliciet op papier; de belastingdienst daargelaten. Het houdt zich schuil in de voordelen van mensen die het werk doen. Het zit in de dagelijkse uitwerking van gedrag, omgangsvormen en microagressies van mensen die het beleid uitvoeren. Het gaat zelden om het beleid zelf. Concluderen dat het racisme niet is aangetroffen in de protocollen, is wat haar fractie betreft een dooddoener en doet geen recht aan wat institutioneel racisme behelst.
Hoewel het rapport wel meldt dat er weinig vertrouwen en meldingsbereidheid is, wordt niet het verband gelegd met het gebrek aan consequenties. Zij vindt het heel fijn wanneer gezamenlijk een norm gesteld wordt, dat het streven is naar meer inclusie en het gemakkelijker maken van melden, maar wanneer vervolgens niets met de klacht wordt gedaan, koopt niemand daar iets voor.
De heer Sungur (DENK) is het eens met de dooddoener van mevrouw Nolten. Hij vraagt wat Bij1 ervan vindt dat het college dat aangrijpt om te zeggen dat er binnen de gemeente Utrecht geen sprake is van institutioneel racisme en dat maar liefst 3-4 keer in de brief laat terugkomen.

Mevrouw Nolten (Bij1) deelt de analyse die de heer Sungur daarop eerder gaf. De pioniersrol van de onderzoekers en van degenen die de motie hebben opgesteld, is er zeker. Maar zij vindt de term pioniersrol een koloniale term; wat betekent dat nu eigenlijk? Utrecht is de eerste die dit gaat onderzoeken? Er zijn al zoveel mensen die het al zo lang aankaarten dat het hier gaat om een onderdeel van de samenleving, dat bij sommige mensen nu een belletje is gaan rinkelen dat dit inderdaad waar is, vindt zij niet per se iets om trots op te zijn. Zij pleit ervoor afstand te nemen van die term.
Zij vervolgt haar inbreng in haar termijn. Wanneer mensen iets traumatiserend meemaken en zij doen er alle moeite voor om daarvan melding te maken en de betrokkenen zien dat hun melding slechts uitmondt in eindeloze gesprekken en dat de verantwoordelijken op een plek blijft zitten, denk een mensen vervolgens wel twee keer na voordat zij met hun ervaringen buiten komen. Meer ontmoediging is er niet te bedenken.
Zij vraagt of het college onderschrijft dat de vergroting van de meldingsbereidheid sterk afhankelijk is van en of er ook acties worden ondernomen na de melding en indien het college daarop bevestigend antwoordt, vraagt zij of het college zich voorneemt zorgvuldige opvolging van klachten beter te waarborgen in de toekomst.

Institutioneel racisme is alleen te bestrijden wanneer betrokkenen bereid zijn het te bestraffen. Racisme en discriminatie is in strijd met de grondwet en dus strafbaar. Discriminatie geldt wat Bij1 betreft als grond voor ontslag. Gemeenteambtenaren die discrimineren dienen na herhaaldelijke discriminatie ontslagen te worden. Hiervoor worden wat haar betreft dan duidelijke richtlijnen ingevoerd die van toepassing zijn op het gehele ambtelijke apparaat. Aansluitend op het verzoek van DENK om de toezegging verneemt zij graag hoe het college daarover denkt.
Hierover is eindeloos door te spreken als partijen. Bij1 zal dat blijven doen.
Tot haar geluk hoorde zij veel goede suggesties van andere partijen, waaronder het voorstel over mystery guests van mevrouw Deldjou Fard. Wat haar fractie betreft is het tijd voor aanpakken. Van praten over inclusie naar het uitroeien van racisme, van spreken over een pioniersrol van de gemeente, maar erkennen dat het bestuur nog lang niet in is geslaagd om institutioneel racisme bloot te leggen omdat de onderzoeksresultaten niet rijmen met de geluiden in de stad. Van met heel veel witte mensen uitspreken dat diversiteit belangrijk is, naar met elkaar erkennen dat het gaat om mensenrechtenschending en daarop passende maatregelen nemen die verder gaan dan het alleen volgen van een training.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt op dat de onderzoeksresultaten niet lijken te rijmen met de belevenis de stad. Hij vraagt of Bij1 erkent dat dat alles te maken heeft geen bewoners of ondernemers heeft kunnen interviewen die er zelf mee te maken hebben gehad waardoor alleen gesproken is met sleutelfiguren. Dat levert veel informatie op, maar dat is uit de “tweede hand”. Dan zijn voorzichtige conclusies te trekken. Wanneer er een deel 2 zou zijn op het onderzoek, racisme beter bloot komt te liggen en dat dat belangrijk is.
Mevrouw Nolten (Bij1) beaamt dat. Zij weet dat het zeker zou helpen om de conclusies beter aan te scherpen en een betere weergave van de realiteit te geven.
Zij vervolgt haar inbreng in haar termijn.
Haar fractie zal ontzettend kritisch blijven naar wat het college in de komende jaren gaat doen om institutioneel racisme bij de wortel aan te pakken. Haar fractie wil pas

spreken van succes als de stad vrij is van racisme. Haar fractie gelooft in de juiste intenties van de gemeente en dat dit mogelijk is.
Hiermee rondt zij haar bijdrage af.

De voorzitter stelt vast dat de PVV niet aanwezig is. Hij concludeert dat alle agenderende partijen het woord hebben gevoerd. Hij geeft gelegenheid voor een korte inbreng aan fracties die niet hebben geagendeerd.

De heer Maas (VOLT) is blij dat dit onderzoek heeft plaatsgevonden en dat het bestuur daarover vandaag heeft kunnen spreken.
Zijn fractie is van mening dat racisme niet past in deze stad. Onafhankelijk van of er signalen hiervan zijn, moet wat zijn fractie betreft alles op alles gezet worden om racisme tegen te gaan.
Zijn fractie dringt aan op een snel vervolg van het onderzoek en om direct te beginnen met het nemen van maatregelen om institutioneel racisme te beteugelen.

Hij heeft veel goede ideeën gehoord, waaronder het aanscherpen van de definitie, gebruik maken van mystery guests en hij neemt aan dat de wethouder heeft neergeschreven en dat hij de verzoeken niet hoeft te herhalen.

Beantwoording
Wethouder Streefland stelt zich voor dat voor sommigen het gevoelsmatig wat laat is aangezien het onderzoek al eerder was aangekondigd. Zij denkt wel dat dit het goede moment is. Het goede debat is gevoerd. Zij is de verantwoordelijke als het gaat om P&O. Zij zal zo goed mogelijk antwoord geven.
Ze zegt aan de voorkant dat mensen uiteenlopende redenen kunnen hebben om zich verbonden te voelen met dit thema. Het gaat over wat de heer Sungur zei of het mogelijk is om in de voeten van de ander te gaan staan, of het bestuur weet wat er leeft in de hoofden van de ander, in de wereld van de ander. Zij vindt met velen in de commissie dit onderwerp zeer relevant.
Haar hart gaat uit naar mensen die het gevoel hebben mee te kunnen doen, dat zij een bijdrage kunnen leveren, dat ze gezien worden, dat ze talent hebben, dat soms interventies nodig zijn in de trant van “wij zijn er voor je”. Daar klopt haar hart sneller van. De wethouder weet desondanks niet of zij een bevredigend antwoord kan geven op alle vragen die gesteld zijn in de commissie. Zij zet zich daarvoor in.
Zij gaat allereerst in op de uitkomst van het onderzoek en wat dat onderzoek heeft gedaan in de organisatie. De wethouder bevestigt dat in dit onderzoek met deze gegevens naar voren komt op basis van de toegepaste methodologie en na de gesprekken met de mensen die er nu zijn en wat de onderzoekers hebben gezien in de processen, dat in dat opzicht niet bewezen is dat er sprake is van institutioneel racisme. Zij benadrukt dat taal ertoe doet, ook als het gaat om een onderzoek goed te lezen. Zij plaatst daarbij kanttekeningen. Wel zijn er aanwijzingen dat medewerkers dingen kunnen doen die onoorbaar zijn vanuit de vrijheden die ze hebben vanuit mogelijk verschillende (persoonlijke) motivaties.
De heer Sungur (DENK) merkt op dat wat de wethouder zegt zijns inziens letterlijk niet klopt. Wanneer de wethouder ervan zou maken dat in formele zin (in de formele procedures en processen) geen institutioneel racisme is gevonden, zou het kloppen. De definitie van institutioneel racisme gaat verder dan alleen de formele procedures. Die gaat ook over de uitwerking. De zin in het rapport (bladzijde 143) na de alinea

waarin staat dat de onderzoekers institutioneel racisme niet hebben kunnen vinden in de formele processen, begint met dat zij de eerste aanwijzingen van institutioneel racisme hebben gevonden bij Toezicht en Handhaving in de openbare ruimte. Hij herhaalt zijn stelling dat de overheid, het college, zorgvuldiger moet zijn in wat hij leest.
Wethouder Streefland vindt dat er geen enkel licht zit tussen wat de heer Sungur zojuist zei en wat zij inbracht. In formele zin zeggen zij precies hetzelfde. Zij bevestigt dat taal ertoe doet. Zij heeft ook gesproken over de eerste aanwijzingen binnen de afdeling VTH dat er in gedragingen die kunnen leiden tot patronen, die wat haar betreft absoluut niet kunnen.
De heer Sungur (DENK) interpreteert de tekst in het rapport dat er wel sprake is van institutioneel racisme als het gaat om de uitvoeringspraktijk. De onderzoekers geven nadrukkelijk aan dat het niet kan gebeuren in gedragingen, maar dat het gebeurt en dat die ongelijke behandeling structureel is. Dat zeggen de onderzoekers niet alleen, maar ook medewerkers van de gemeente Utrecht zelf, van VTH zelf. Liefst een kwart van de geïnterviewde mensen geeft aan zich daarbij iets te kunnen voorstellen. Hij vindt het heel belangrijk ook dat de adresseren, ook in de woorden die het bestuur van de stad bezigt, ook in de uitlatingen van het bestuur, en ook vanuit het college.
Mevrouw Nolten (Bij1) is blij met de uitleg van de wethouder van de tekst achter de “maar”. Zij hoort nu ook wel een andere nadruk dan die zij leest in de raadsbrief in de bewoordingen van de wethouder nu. Zij vraagt daarvoor een verklaring, in het licht van dat de wethouder zegt dat er geen licht tussen zit.
Wethouder Streefland gaat vanaf 1 juni over dit dossier met alles wat zij heeft en met alles wat zij daarover zegt. Wat haar betreft is wat in de raadsbrief staat nog steeds een uitleg. Zij benadrukt dat het gaat om het leggen van accenten. Als het gaat om dit onderwerp zal de raad het moeten doen met deze wethouder. Zij benadrukt te hebben aangegeven te zien dat er sprake is van een “maar”. Zij loopt daar niet voor weg.
Het is haar uitnodiging aan iedereen in de raad meermalen mee te lopen met VTH. De heer Van Steeg en de heer Sungur liepen al mee. Dan gaat het over wat het beleid doet. Dat vindt ook in deze zaal plaats. De medewerkers van VTH ervaren het beleid. Zij adviseert de raadsleden daar dan ook het gesprek te voeren en dit daar te noemen. Als het gaat om hoe zij er in staat, zit er geen licht tussen. Dit geldt voor haar in alle functies die ze tot nog toe heeft bekleed voordat zij begon als wethouder. Zij begrijpt waar het over gaat, ook al is zij wit en 1,90 meter. Zij hoopt hierin te kunnen zeggen dat hierop zeer veel te doen is. Zij zal het ook niet loslaten.
Mevrouw Nolten (Bij1) waardeert deze toevoeging.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) wordt hiervan verdrietig. Hij waardeert de inzet van de wethouder enorm om het goed te doen, terwijl hij ziet dat het niet lukt. Hij daagt de wethouder uit haar beantwoording aan te passen en te erkennen dat institutioneel racisme er is en te benadrukken dat het kwalijk is en dat het er niet is op basis van de dossiers. Maar dat is wat hem betreft een bijzin. Hij benadrukt dat taal ertoe doet.
Wethouder Streefland bevestigt dat taal ertoe doet en de wijze waarop en wat gezegd wordt ook. Zij benadrukt dat in de breedte. Wat haar betreft is het ook “wie de schoen past trekke hem aan”. Zij vervolgt haar beantwoording.
Zij gaat in op de inbreng van DENK en beseft invulling te zullen moeten geven aan wat de gemeente nu al doet en wat de gemeente nog te doen staat en dat ze daarover nog iets moet zeggen.

De vraag is gesteld of het gemeentebestuur nu al doet wat het heeft beloofd nadat de brief in februari en in de Raadsinformatiebijeenkomst in mei is besproken. Zij wil niet de indruk wekken als heeft het college stilgezeten tot september.
Gezien is dat in het rapport naar voren kwam bij VTH dat voor nieuwe mensen onduidelijk was hoe het allemaal werkt de binnen de gemeentelijke organisatie of dat ze teveel ruimte hadden. Dan ontstaan eigen codes die worden meegenomen. De wethouder vindt dat onwenselijk. Het gaat om werk dat direct verband houdt met de stad waarin het van belang is om daarmee goed en professioneel om te gaan. Voor de inwerking van nieuwe mensen moeten zaken anders. Dat heeft het onderzoek ook opgeleverd. Het gaat daarbij om begeleiding on the job, het gaat om bejegening, om persoonlijke vorming, om inclusie, om wie de medewerkers zelf zijn, maar het gaat dan ook om het toepassen van meer casuïstiek in de bespreking van elkaar met daarbij ook rollenspellen. Het gaat om trainingen. Trainingen kunnen ook leiden tot de zogenaamde vergeetcurve. Dat wordt momenteel ook meer gedaan bij VTH. Dit wordt daar ook meer betrokken in de bespreking. De betekent ook de training Blue Eyes, Brown eyes. Dat gaat over in- en uitsluiten; extra naast wat VTH al had. Daarbij wordt aandacht besteed aan hoe om te gaan met agressie. Hoe daaraan woorden te geven? De wethouder spoort de organisatie aan te blijven investeren in het onmogelijk maken dat racisme en discriminatie een plek krijgen in de organisatie.
Mevrouw Nolten (Bij1) vraagt verduidelijking. Zij verneemt desgevraagd dat de wethouder nu spreekt over alleen VTH of over alle niveaus in de organisatie.
Wethouder Streefland begrijpt deze vraag goed en zal straks ingaan over wat dit betekent voor de rest van de organisatie.
Zij noemt de huidige inzet van middelen bij VTH en de activiteiten gericht op verbetering. De organisatiestructuur is aangepast. De afstand tussen leidinggevenden en de medewerkers is soms te groot; de vraag is dan wie de norm stelt. Er zijn kleinere teams met een assistent teamleider.
Bij Werk en Inkomen is ook extra begeleiding, ook vanuit Artikel 1 Midden Nederland. Gewerkt wordt aan de toepassing van de training Brown and Blue Eyes.
Gezien is dat gebruik gemaakt wordt van RSI van de verwonderadressen. Dan gaat het over informatie voor de politie of de belastingdienst. Besloten is daarmee niet verder te gaan.
Bij de OOV is nagegaan hoe mensen de Bibobprocedure ervaren. Het college beseft te kunnen leren van wat daarover gezegd wordt: wat is ingewikkeld? Dat wordt ook gedaan bij Overvecht Noord. De betekent nog niet dat het gemeentebestuur er is. De wethouder beschouwt dit als een begin. Zij heeft wel gemerkt in gesprekken met leidinggevenden bij deze afdelingen dat dit onderwerp top of mind is. Het besef is enorm. Iedereen heeft door wat er heeft plaatsgevonden bij de belastingdienst; dan gaat het over mensen die hieraan niets hebben kunnen doen, dat geleid heeft tot een “normaal patroon”. De wethouder benadrukt dat dit absoluut niet meer mag.
De wethouder vindt dat binnen de gemeente een infrastructuur moet komen waarin dit niet alleen gedaan wordt binnen de afdeling en die zij ter sprake heeft gebracht, maar dat dat breder moet worden toegepast. Zij beseft dit terdege. Dit is op dit moment nog niet goed genoeg.
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) vraagt waar de wethouder aan denkt als zij zegt dat het breder zal moeten bij de infrastructuur.
Wethouder Streefland zet uiteen dat het college verschillende programma's en actieplannen heeft. Daarover is meermalen gesproken in de afgelopen periode. Zij noemt als voorbeeld het Actieplan Discriminatie, Diversiteit en Inclusie, het

integriteitprogramma. Al die verschillende programma's zijn op zich goed. De vraag is of institutioneel racisme een apart onderdeel moet zijn of dat het anders belicht moet worden, of dit steviger moet. Dat is haar zoektocht. Het college wil niet in het vervolgonderdeel. Zij vindt dat het in de organisatie top of mind moet zijn.
Binnen de gemeente bestaat het programma Integriteit, maar er hoort ook een poot Inclusieve Organisatie bij. Inclusieve organisatie betekent niet discrimineren, geen institutioneel racisme. Inclusie betekent dat mensen erbij horen en er niet buiten staan. Gezocht moet worden naar de infrastructuur waarin dat goed past. Anders ontstaan allemaal verschillende plannen en zoeken betrokkenen er naar hoe er op te sturen. Diezelfde zoektocht heeft zij ook. Dat begint haars inziens en eindigt bij de leidinggevenden. De leidinggevenden stellen met anderen de norm hoe het hier gezamenlijk te doen. Dit staat los van procedures.
De heer Van Steeg (CDA) vraagt of dit betekent dat de wethouder dit gaat vertalen in een uitvoeringsplan of actieplan, anders dan wat in de collegebrief staat. Dat zij concreet gaat maken hoe dit leidt tot verandering in de verschillende plannen die er zijn.
Wethouder Streefland antwoordt bevestigend. Zij denkt niet dat zij dit plan zelf moet gaan maken. Het gaat er wat haar betreft om of het Top of Mind is bij de mensen die leidinggevend in de organisatie zijn, die in de organisatie hiermee bezig zouden moeten zijn, die er zorg voor dragen dat het team inclusief is, die er zorg voor dragen dat de mensen binnenhalen die ze voorheen nooit hadden, die voor een gedeelde norm zorgen die openlijk bespreekbaar is. Het gaat soms om hele concrete en kleine dingen zoals de vraag of een personeelsfeest met alcohol georganiseerd wordt. Of wordt er over nagedacht hoe dit nog anders kan. De vraag is daarbij ook hoe talent met een bi-culturele achtergrond binnen de organisatie te houden. Hoe is te zien dat mensen talent hebben dat ze door kunnen groeien. Hoe geeft de organisatie kansen die voorheen niet zo zichtbaar maken.
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) merkt op dat de raad hierover al langere tijd spreekt. Zij noemt de bespreking van de Anti DiscriminatieAgenda waarbij gevraagd is naar meer regie om iemand aan te stellen. Zij vraagt of er een toezegging kan komen wanneer de raad daarover wordt geïnformeerd, of wanneer er wel stappen worden gezet in de richting van de infrastructuur. Het kan niet zo zijn dat het stadsbestuur jaren aan het zoeken blijft.
Wethouder Streefland zegt niet dat voordat zij hier kwam niets is gedaan. Het gaat wat haar betreft echt om een programma, zoals het integriteit programma, zo dat duidelijk is dat leidinggevenden een inclusieve organisatie maken. Zij kan toezeggen wanneer het college dat kan doen. Tegelijkertijd wil zij ervoor waken niet allemaal losse programma's te gaan maken. Zij kan niet beloven dit over een maand klaar te hebben. Het college moet de mensen wel meenemen; het gaat over verandering in het hart en niet in het hoofd.
De voorzitter proeft bij de commissie de wens om explicieter en concreter te weten wat zij wanneer in handen kunnen hebben.
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) bevestigt dat ze dat graag wil weten.
Wethouder Streefland zal zich ervoor inzetten een eerste “aanpak en ontwerp organisatiebreed” te leveren aan de raad in Q4 2022. Zij benadrukt dat het college wel degelijk al aan de slag is. Er is bij deze organisatieonderdelen al veel in beweging. Zij ziet in dit verder te moeten brengen.
Mevrouw Deldjou Fard (GroenLinks) hoort de wethouder zeggen nog te moeten zoeken naar hoe het te doen. Naar haar weten vond het bestuur in 2014 al het

nodige: een actieplan Diversiteit en Inclusie van het gemeentelijk organisatiebureau. Zij vraagt wat nu toegevoegd wordt. Dat actieplan gaat over de zaken die nu genoemd zijn.
Wethouder Streefland houdt het voor mogelijk dat dat daar goed inpast; zij weet nog niet of zij dat stevig genoeg vindt. Zij wil een analyse maken of het voldoende top of Mind is wanneer dit onder of binnen Diversiteit en Inclusie geplaatst wordt. Zij wil niet overgaan tot de orde van de dag.
De voorzitter begrijpt dat de wethouder de raad zal informeren over die zoektocht in Q4.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) hoort de wethouder zeggen te moeten voorkomen dat slechts de losse eindjes gepakt worden en er geen integrale aanpak ontstaat. Zij brengt de inbreng van haar partij onder de aandacht bij de Anti DiscriminatieAgenda om met de domeinoverstijgende Task Force te komen, juist om dit probleem te voorkomen. Die domeinoverstijgende Taskforce moest dan ook echt het mandaat en de middelen hebben om te kunnen opereren. Toen werd dat teruggefloten vanuit het college. Zij vraagt de wethouder wat hierin dan kan helpen.
Wethouder Streefland heeft dat niet scherp en ook niet het voorstel van Student & Starter. Zij begrijpt de woorden van mevrouw Kendir. Zij weet niet of een Taskforce het juiste begrip is in dit verband. Zij waakt ervoor dat dit het volgende plan wordt los van andere plannen. Misschien wordt het wel een domeinoverstijgende Taskforce.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) merkt op dat het haar niet om de naam gaat. Het gaat haar er vooral om dat er een orgaan is die integraal kan opereren en die echt het mandaat en de middelen heeft. Zij vraagt of de wethouder kan toezeggen om te kijken naar een dergelijk orgaan.
Wethouder Streefland antwoordt dit te moeten meenemen om na te gaan hoe dat eruit ziet. Dit is een Governance-vraag. Zij kan zich voorstellen dat dit zit in de leidinggevende rol in plaats van in een organisatieteam dat daaraan vastgeplakt wordt.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) vraagt wanneer de raad daarvan een terugkoppeling kan verwachten.
Wethouder Streefland antwoordt in Q4 2022.
Mevrouw De Vries (Partij voor de Dieren) brengt voor het voetlicht dat de wethouder zei dat het gaat over 4000 mensen. Zij vraagt wie die 4000 mensen dan zijn; het komt haar fractie voor dat het om veel meer mensen gaat. Er is een organisatiecultuur maar er zijn ook mensen in de stad die met het beleid te maken hebben.
Wethouder Streefland merkt op dat dat absoluut waar is. Het college heeft buiten iets te doen maar zeker ook binnen. De 4000 betreft de interne organisatie. Zij bevestigt dat de scope breder is dan alleen de interne organisatie.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vindt dat de wethouder iets moois heeft gezegd: dit onderzoek heeft heel veel losgemaakt, meer nog dan al die andere programma's. Hij vraagt of dat dan niet een extra argument is om vervolgonderzoek als middel te overwegen.
Wethouder Streefland merkt op dat deze vraag meermalen is gesteld. Het gaat om exploratief onderzoek. Dit is het eerste onderzoek waarbij getracht is de definitie te operationaliseren. Dat betreft de complexiteit. Er zijn verschillende mogelijkheden om het nodige te monitoren en te volgen is. Het is handzamer om het te doen tijdens het werk, dan nu opnieuw proberen te vinden wat moeilijk te vinden is. Zij stelt voor nu vooral aan de gang te gaan. Dat wil niet zeggen dat zij de suggestie dit te moeten volgen, loslaat. Misschien betekent het wel dat over twee jaar nagegaan wordt hoe

het bestuur hierin staat. Dan is het college ook verder met de onderzoeken. Misschien is het dan ook beter te beoordelen.
Mevrouw Van der Wilt (D66) gaat in op de “interne structuur” en de “Taskforce”. Zij merkt op dat er meerdere beelden in deze commissie gedeeld zijn over wat daaronder zou kunnen vallen; gaat het over normering, over intervisie, elkaar aanspreken, trainingen, leidinggevende helpen. Zij zou graag willen horen welke eerste beeld de wethouder daarbij heeft, afgaande op de vragen die hier gepasseerd zijn. Dat geeft haar een beetje richting.
Wethouder Streefland hoorde dat het gaat over leiderschap, over werving en selectie die inclusief is waarover mevrouw Chirino sprak, het gaat over training, intervisie, begeleiding, monitoring, kennissendeling, het gaat vooral over het delen van wat ervaringen mensen doen. Die moet het college zien te vinden. Die kan het college ook vinden. Het gaat ook over hoe de organisatie diverser wordt.
Op dit moment zijn van de BOA’s van VTH 35% divers in de lagere schalen. Dit geldt ook voor W&I. Het college heeft gezegd in 2026 vanaf schaal 12 20% te willen met een bi-culturele achtergrond. Ook die aspecten moet het college meenemen. Dat betekent niet altijd van buitenaf nieuw, maar ook intern kijken naar talent, naar mensen die willen blijven omdat zij het fijn werken vinden, omdat zij hier een kans krijgen. Die facetten zitten er allemaal in.
Mevrouw Van der Wilt (D66) roept ertoe op of moedigt aan gezamenlijk scherp te formuleren elkaar scherp te houden op de norm. Die hoorde zij nog niet terug. Zij drukt de wethouder op het hart dit mee te nemen.
Wethouder Streefland bevestigt dat normstellers er bij staan. Daarover gaat het in de kern. Het voorstel dat werd gedaan “kan ontslag volgen” is er al. Bij misdragingen kan er een integriteitsrapportage gedaan worden; ontslag is daarvan inderdaad een optie. De wethouder noemt in dit verband ook een tweede kans. Wat haar betreft gaat het ook over het leereffect.

Punt van orde
De heer Sungur (DENK) merkt op dat het in de discussie en in de vragen alle kanten opgaat en dat zijdelings ook onderwerpen worden aangestipt. Hij heeft soms het gevoel of dit een beantwoording is op zijn vraag/zijn voorstel. Of hij moet reageren of niet. Hij vraagt dit meer puntgericht de vragen en de antwoorden te behandelen zodat partijen weten wanneer ze mogelijk kunnen interrumperen.
De voorzitter is het eens met de heer Sungur. Hij wilde voorstellen dat de wethouder de gelegenheid te geven haar antwoorden te geven en de partijen daarbij langs te gaan.

Voortzetting van het debat
Wethouder Streefland begrijpt dat hiermee is afgerond dat de verbinding is te vinden op de kapstok.
Het vervolgonderzoek werd ingebracht door de fractie van DENK. Zij zegt voor nu aan de gang te gaan, en te evalueren op een ander moment.
De heer Sungur (DENK) vindt dat het één het ander niet uit hoeft sluiten. Hij vindt dat zowel actie is in te zetten als verkennend onderzoek is te doen. Hij citeert het desbetreffende uit het rapport.
Wethouder Streefland pleit voor doorpakken op dit moment. Zij noemt het begrip domeinoverstijgende Taskforce in dit verband. Dat ook te monitoren en haar te bevragen, daarover ook kritisch te zijn. En vervolgens te onderzoeken.

De heer Sungur (DENK) vindt dit geen antwoord op zijn vraag. Hij stelde dat het en en kan.
Wethouder Streefland kiest op dit moment voor de ene “en”. En later de andere. Zij vervolgt haar beantwoording. Zij gaat in op wat al is gezegd over ontslag.
De heer Sungur (DENK) begrijpt dat ontslag één van de maatregelen is. Hij pleitte voor ontslag als uitgangspunt. De politie denkt in beginsel aan opslag om vervolgens na te gaan of er redenen zijn om daarvan af te wijken.
Wethouder Streefland vindt dat op dit moment nog te vroeg. Zij benadrukt dat ontslag altijd een optie is. Als het gaat om de redenering moet zij daarover nadenken en kan zij daarover op dit moment geen uitspraak doen.
Ingebracht is het Uthiekmodel zoals gedaan voor RSI. Zij noemt in dat verband de verwonderadressen als onderdeel en het besluit daarmee te stoppen. Dat is een middel. Er zijn meerdere middelen die mee te nemen zijn als het gaat om normstelling en het voeren van het gesprek daarover. Zij weet niet of Uthiek daarvoor geschikt is. Zij vindt het wel een goede suggestie
Gesproken is over de voortgang met diversiteit naar het actieplan Diversiteit in Q2021-2023.
De heer Sungur (DENK) vraagt of dit concrete toezeggingen zijn op het verzoek van zijn fractie. Hij vroeg VTH expliciet mee te nemen in het plan van aanpak.
Wethouder Streefland licht in bevestigende zin toe dat dit het plan van aanpak is Etnisch Profileren.
Meerdere raadsleden hebben inbreng geleverd over meldingen. Met betrekking tot interne meldingen zijn de volgende afspraken van kracht: Eerst altijd de leiding-gevende. Wanneer het probleem tussen de leidinggevende en de melder zit, deelt zij mee dat er twee externe vertrouwenspersonen extra zijn aangenomen. Zij noemt in dit verband ook Artikel 1 Midden Nederland. Daarnaast bestaat de landelijke klachtencommissie Ongewenst Gedrag. Dit zijn de meldingmogelijkheden en wat daaraan is toegevoegd.
Mevrouw Nolten (Bij1) is blij te vernemen dat er extra vertrouwenspersonen zijn aangesteld. Zij hoort dat er klachten blijven hangen bij vertrouwenspersonen. Zij vraagt of de raad er op kan rekenen dat de ervaringsdeskundigheid in de behandeling van de melding centraal staat.
Wethouder Streefland zou kort gezegd bevestigend reageren. Ze wil de bestaande vertrouwenspersonen als de extra aangestelden externen worden geholpen met een training, ook voor de klachtenafhandeling. Dat wil niet zeggen dat het altijd goed gaat. Zij neemt dat extra mee als een groot aandachtspunt.
Zij vervolgt met in te gaan op externe meldingen. De categorie discriminatie is toegevoegd op de website als extra registratiemogelijkheid. Het college werkt daaraan.
Artikel 1 maakt echter gebruik van een WhatsApp nummer. De wethouder informeert de commissie over de actie die Artikel 1 inzet. Zij noemt daarbij de actie On the Road. Het college heeft Artikel 1 Midden Nederland de opdracht gegeven de instantie te worden ook van de externe partners van de gemeente. Soms is het voor mensen in de stad veiliger om bij Artikel 1 Midden Nederland een melding te doen dan bij de gemeente Utrecht.
De heer Sungur (DENK) had gevraagd om de discriminatie binnen de organisatie afzonderlijk te kunnen registreren. Hij vraagt of dat gaat gebeuren. Hij vraagt of dat de toezegging is.
Wethouder Streefland antwoordt bevestigend.

De wethouder gaat in op de inbreng van de PvdA. Over de ombudsman zal nog gesproken worden.
De publicatie van KIS – KIS doet ook onderzoek naar institutioneel racisme in de praktijk. Op dit moment loopt dat nog. Daarbij is het college ook betrokken. Zodra daarover meer bekend is, zal het college de raad informeren.
Mevrouw Raaijmakers (PvdA) doelde op een ander onderzoek uit 2001 waarnaar ook gewezen wordt in dit onderzoek. Daarin worden zes aanbevelingen gedaan. Het ging haar specifiek om de stadsgesprekken, in gesprek met de bewoners.
Wethouder Streefland bevestigt ook een bijdrage te hebben geleverd aan het andere onderzoek. Zij vervolgt haar beantwoording. Het ging vooral over hoe ontmoetingen te kunnen organiseren met groepen die met discriminatie te maken hebben gehad. Zij vindt het heel belangrijk maar het gaat eerst over of dit intern goed op de rails gezet wordt en of het college dat goed kan organiseren. Zij weet niet wanneer zij dit kan organiseren.
Zij is zeker bereid om de lessen te delen buiten de gemeente. Dat is nog extra te doen met de partners met wie het college werkt; jongerenwerk DOCK, en met de andere organisaties met wie de gemeente samenwerkt. De uitkomsten zijn ook gedeeld met de Nationale coördinator racisme en discriminatie. Het college heeft ook met de G4 de uitkomsten gedeeld. Hierover wordt breder het gesprek gevoerd.
In het komend voorjaar zal bewezen moeten worden of de gemeente op koers ligt. Het is de intentie van de wethouder daarop stevig te sturen zo dat de gemeentelijke organisatie overal een goede diverse organisatie wordt.
De wethouder begrijpt vanuit welke drive dit onderwerp Student & Starter raakt. Zij vindt het heel herkenbaar.
Gesproken werd over de gebiedsgerichte aanpak. De wethouder denkt dat dat het onderwerp is dat op een ander moment beter bij de kop te pakken is. Misschien is dat ook wel in aanwezigheid van de burgemeester.
Het gevoel bestaat als gaan de handhavers juist naar de moskee als het daar druk is. Soms is het ook beter om dan naar de moskee te gaan en te vragen of de afdeling VTH kan helpen in plaats van bekeuren. Te zien is in Leidsche Rijn dat daar mensen van de moskee staan om te helpen met parkeren. Er zijn veel meer oplossingen. Die moeten wat de wethouder betreft veel meer gekozen worden.
Zij is het absoluut eens met het meenemen van de beleving van burgers. De vraag of ambtenaren te verplichten zijn om vrijwilligerswerk te doen; vrijwilligerswerk heet vrijwilligerswerk, en gelukkig doen veel ambtenaren al vrijwilligerswerk. Het extra onder de aandacht brengen, vindt de wethouder absoluut heel goed. Vrijwilligerswerk kan van betekenis zijn voor de mensen in de stad; de vraag is of beter is te toetsen wat het beleid betekent voor de mensen die het betreft. De wethouder vindt dat eerder een interventie dan de ambtenaren te verplichten vrijwilligerswerk te doen.

Wat de wethouder betreft moet monitoring niet via een eventueel dashboard; zij zoekt naar een andere manier.
Zij is al ingegaan op de inbreng van het CDA. Het CDA ging in op de open houding. Zij weet dat het meelopen met BOA's heel erg kan helpen om te zien wat zij meemaken, maar ook de bereidwilligheid om juist daarover het gesprek te voeren.
Het CDA voelt voor extra handhavers. De wethouder beseft dat daarover verschillend gedacht wordt. Tegelijkertijd zal de raad daarvoor een budget moeten vrijmaken. Wanneer de raad dat wil, moet dat niet betekenen minder BOA's waar het nodig is maar meer daar waar de BOA’s nu niet zijn.

De heer Van Steeg (CDA) haalt uit de brief dat er meer handhavers komen. Wanneer dat niet het geval is kan het college de zichtbaarheid in de wijk dus niet uitvoeren?
Wethouder Streefland zet uiteen dat het college geprobeerd heeft om de wijkboa's zoveel mogelijk de wijkboa's te laten zijn. Zij hebben veel contact met jongerenwerk, met de inwoners, met de ouders, met de ondernemers. Om dan op een andere manier met een ander team de opvolging van meldingen te doen. De wethouder benadrukt dat dat niet altijd mogelijk is. Dat is afhankelijk van het aantal meldingen. De oplossing zit wat haar betreft niet in minder BOA's. De oplossing zou moeten zijn gelijk investeren: in alle wijken evenveel. Dat kost heel veel meer geld. Daarover moet de raad afspraken maken. Dat dilemma legt de wethouder hier voor.
Zij deelt de inbreng over gerichte surveillance.
Uitgebreid is gesproken over de infrastructuur en hoe het college de wording daarvan ziet.
De wethouder bevestigt dat de gemeentelijke ombudsman hierin iets kan betekenen. Ook als het gaat over vertrouwen en bereikbaarheid en het kunnen indienen van klachten. Het onderwerp zal later worden besproken.
De wethouder toetst of GroenLinks een mystery guest voor zich ziet in de organisatie van de gemeente Utrecht.
Mevrouw Deldjou Fard (GroenLinks) bevestigt dat dat het voorstel is. Dat zet haar fractie ook op andere organisaties in. Haar fractie vindt het belangrijk dat zij ook bij de gemeente hun werk zullen doen
Wethouder Streefland weet niet goed wat zij hiervan moet zeggen. De vraag is wat voor organisatie de gemeente Utrecht wil zijn. Wanneer gesteld wordt dat er een mystery guest zou kunnen komen, zal dat zeker leiden tot ander gedrag. De vraag is of dat zal leiden tot veranderd gedrag. De wethouder betwijfelt dat. Zij weet ook niet of dit verstandig is. Zij weet wel dat de organisatie soms opgeschud moet worden. Wel moet er een goede stevigheid in de organisatie ingebouwd worden waarbij mensen weten dat ze weer onderzocht worden, dat er een audit komt. Zij schetst de situatie bij een inzet van een mystery guest: de persoon zegt dan na drie of zes maanden “by the way, ik was een mystery guest”. De wethouder betwijfelt of dat de juiste werkwijze is. Zij toetst dit; dit is het dilemma.
Mevrouw Deldjou Fard (GroenLinks) denkt aan Bibob-procedures, BOA’s bij handhaving via mystery guest toezicht te houden om zo doende structureel meer cijfers boven tafel te krijgen. Zij bepleit dat Utrecht in dit opzicht lef toont.
Wethouder Streefland begrijpt dat de mystery guest systematisch wordt voor cijfers. Die functie heeft de mystery guest wel wanneer hij opbelt naar een verhuurorganisatie op zoek naar een huis, of wanneer iemand een stage-adres zoekt.
Een mystery guest die naast de ambtenaren werkt op de afdeling, hun collega is en daarmee het reilen en zeilen van de afdeling volgt, gaat het totaal van informatie niet ophalen wanneer het gaat om cijfers. De wethouder vraagt zich af of dit de juiste methode is. Zij deelt de oproep van mevrouw Deldjou Fard om scherp te blijven door te monitoren.
Mevrouw Deldjou Fard (GroenLinks) licht toe dat het haar niet gaat om binnen de gemeentelijke organisatie, maar het gaat haar om hoe Utrechters samenwerken met gemeentelijke organisaties. Het gaat haar dus om “van buiten af”. De mystery guest hoeft geen toezicht te houden op een collega.

Wethouder Streefland begrijpt dat de gemeente Utrecht dan opdrachtgever is voor intern. Zij moet hierover nadenken. Dit onderwerp heeft veiligheid nodig. Het gaat haar om veranderend gedrag. Zij stelt voor hierover nog te komen te spreken.
Mevrouw Nolten (Bij1) is het erover eens dat veiligheid nodig is. Daarom wordt dit gesprek gevoerd. Zij legt de vraag terug: veiligheid voor wie?
Wethouder Streefland vindt die vraag terecht. Wie is hiervan de dupe? De vraag is welk middel in te zetten; het gaat haar om een duurzaam veranderend gedrag. Dat moet het uitgangspunt zijn voor interventies. De vraag is hoe de organisatie scherp te houden.
Zij vervolgt met in te gaan op de inbreng van de ChristenUnie: wat te doen met andere afdelingen? Met de door haar genoemde vier afdelingen zijn al stappen gezet. Het college vindt ook dat dat breder moet. Het gaat om een interne cultuur en dat geldt ook voor de rest van de organisatie. Daarover is de wethouder het eens.
Zij noemde de streefcijfers al; die komen terug in de barometer in het voorjaar.
De wethouder denkt dat de gemeente Utrecht al stappen maakt met inclusieve werving. De wethouder noemt verschillende wervingsinstrrumenten in dat kader; daarover wordt nagedacht.
Zij is het ermee eens dat het om een langzame maar zichtbare trend is. De wethouder herkent het ongeduld zoals mevrouw Raaijmakers inbracht.
De wethouder vindt de inbreng van de VVD goed waar het gaat om de vraag wat institutioneel racisme doet met mensen. Misschien moet dat ook systematischer ingezet worden met daarbij de nodige evaluatieve vragen.
De vraag van de Partij voor de Dieren en wie verantwoordelijk is beantwoordt de wethouder met dat zij dat is. Zij kan niet alleen de vrolijkheid dragen. De raad moet het college scherp houden, de collegeleden moeten elkaar scherp houden en het gaat vooral om de groep van leidinggevende managers met daarbij de normstellers daaromheen.
Zij kiest op dit moment niet voor meer onderzoek.
Zij ziet dit niet als een gemiste kans en wil het onderwerp ook niet bagatelliseren.
De wethouder bevestigt dat dit een eerste exploratief onderzoek is met zijn beperkingen.
De volgende keer zal gesproken worden over de onafhankelijkheid van het onderzoek. Dan zal ook de complexiteit van de opzet van dit onderzoek aan de orde komen en de betrokkenheid van sommige raadsleden met daarbij de vraag hoe onafhankelijk het was.
Zij dankt Bij1 voor de aansporing. Zij weet dat het voor deze fractie zeer relevant is en dat dat ook de reden is voor de aanwezigheid van deze fractie met daarbij ook andere mensen in de raad. Zij deelt de notie dat op alle niveaus dit gedaan moet worden. Dat zal de nodige tijd kosten. Zij nodigt de raad voor een eerste meedenken uit in een eventuele fase daaraan vooraf zonder dat zij de onafhankelijkheid van de raad daarbij wil beïnvloeden.
Zij is het er over eens dat het vooral in gedrag zit. De juiste intentie is niet voldoende; de wethouder heeft dat goed gehoord.
Praten over inclusie is niet genoeg, het fenomeen moet blootgelegd worden.
Hiermee rondt zij haar beantwoording af.

Gemiste vragen in relatie tot de inbreng

Mevrouw Kendir (Student&Starter) noemt haar vraag met betrekking tot het terugwinnen van vertrouwen van mensen van bepaalde etnische groepen en mensen met een islamitische achtergrond. En haar tweede vraag had betrekking op de omgang met vervuilde gegevens van instanties en meldingen.

Mevrouw Van der Wilt (D66) heeft een korte beantwoording gehad op de monitoring. Maar er zijn verschillende signalen gekomen over monitoring. Haar is nu niet duidelijk of de wethouder voor zich zag dat in het vervolg van de uitvoering van programma meer om monitoring of onderzoek gaat. Zij vraagt hierover helderheid.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) had gevraagd dat de kern in de aanpak de andere cultuur in de eigen organisatie zou moeten zijn waarbij leidinggevende voortdurend als vanzelfsprekend er naar vragen; dat is veel meer dan programma's, trainingen, et cetera. Hij miste hierover een reactie van de wethouder.

De heer Sungur (DENK) heeft een vraag gesteld over het opnemen van discriminatie als onderdeel in bijvoorbeeld Uthiek. Dat is zijdelings aan bod gekomen. Hij had gevraagd om een toezegging om bij handhavingsinstrumenten die worden ingezet en bij nieuwe processen die worden ingericht zich te houden aan een soort meetlat zoals bij een privacy-impact-analyse: zien we risico's ten aanzien van discriminatie. Hij heeft hierop nog geen duidelijk antwoord gekregen.
Hij had bovendien een vraag over de raadsbrief en hoe die in elkaar is gestoken met nadrukkelijk een aantal verkleinwoorden. Hij had gevraagd waarom de drang bestond om op die manier de raadsbrief vorm te geven.

De beantwoording
Wethouder Streefland brengt in in de richting van mevrouw Kendir dat geen eendimensionale knop is waarop zij kan drukken als het gaat om het herstel van vertrouwen, al zou zij dat graag doen. Zij ziet daarvan veel in de wijk Overvecht waarvan zij Wijkwethouder is. Het gaat ook over aanraakbaar zijn als overheid, reflectief, er zijn, zien en horen van mensen die normaal gesproken zich niet uiten en het op zoek gaan naar die groep. Dat is niet makkelijk maar aan dit soort zaken denkt zij dan. Zij denkt dat de raad hierin veel kan betekenen.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) merkt op dat de gemeente ook kan bijdragen aan een positieve beeldvorming rond mensen met een migratie-achtergrond. Zij vraagt hierop de toezegging van de wethouder.
Wethouder Streefland antwoordt bevestigend. Het gaat dan om het zoeken naar de vorm en het moment. Duurzamer is ervoor te zorgen dat de jongeren aan het werk komen op een plek waar ze horen, waar ze hun talent kunnen laten zien, en dat de verantwoordelijken in de organisatie goed zoeken door onder meer MBO-ers een stageplek aan te bieden, ervoor te zorgen dat ze kunnen doorgroeien. Dat zijn duurzame oplossingen dan het tonen van een film. Beide kan.
Ze gaat in op de vraag van Student & Starter over de vervuilde gegevens. Het college is daarop alert en scherp en dit is onder andere de reden waarom de gemeente niet meer meedoet met RSI.
D66 stelde een vraag over de monitoring. De wethouder denkt dat het vooral gaat om een interne audit of een review, of een jaarlijks onderzoek naar hoe het gaat. Duidelijk is voor de wethouder dat er een instrument moet komen. Maar zij wil het niet te instrumenteel inrichten.

Mevrouw Van der Wilt (D66) legt de vraag voor hoe de signalen uit de stad hierop beter op te halen zijn en of dat in de huidige vorm kan. Zij zou daarop graag de reflectie zien. Mogelijk in de Q4-brief.
Wethouder Streefland antwoordt dat dat mogelijk is bij de Anti DiscriminatieAgenda. Dat kan in Q1 2023 en als het anders is zal zij dat laten weten.
Over Uthiek als meetlat is de wethouder te weinig geïnformeerd om dit te kunnen beoordelen. Meerdere modellen zouden kunnen helpen. De wethouder zal de raad in Q3 informeren of en hoe dit instrument is in te zetten in relatie tot discriminatie. Wethouder kan zich goed voorstellen dat de verkleinwoorden in de brief de indruk wekken als bagatelliseert het college daarmee het onderwerp. De wethouder vindt het spijtig wanneer dit deze verkeerde indruk heeft gewekt. Dat doet ook geen recht aan het gesprek dat in de commissie is gevoerd en ook niet aan het onderwerp.
De heer Sungur (DENK) bedankt de wethouder voor deze reflectie en deze woorden. Hij benadrukt het belang van de houding en het gedrag van het bestuur in een kwestie als deze. Hij herhaalt zijn stellingname. Hij dankt de wethouder voor haar aandacht.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of de wethouder dit nog kan rechtzetten.
Wethouder Streefland zegt walk to talk en zij benadrukt dat het bestuur heel veel te doen heeft en dat praten alleen niet voldoende is. Nadat het werk gedaan is, is na te gaan of het gelukt is. Dan zijn de verantwoordelijken aanspreekbaar.

De voorzitter concludeert dat hiermee het debat is gevoerd. Zij recapituleert de toezeggingen. Hij verneemt graag van de agenderen de partijen moet zij hiermee verdergaan.

Toezeggingen
de wethouder zegt toe
- De raad in Q4 2022 te informeren over de eerste aanpak en ontwerp van een gemeentelijk programma aangaande institutioneel racisme.
- VTH als onderdeel mee te nemen in het plan van aanpak Etnisch Profileren.
- Discriminatie binnen de organisatie te registreren.
- De raad in Q3 2022 te informeren over welk instrument is in te zetten om discriminatie of non-discriminatie als toets is mee te nemen op het moment dat nieuwe handhavingsinstrumenten worden ingezet of nieuwe processen worden ingericht ten aanzien van handhaving. Dan wordt gekeken of dat gaat gebeuren en of Uthiek daarvoor het juiste model is.

Mevrouw Nolten (Bij1) had begrepen dat ervaringsdeskundigheid wordt meegenomen in klachtenbehandeling binnen de gemeente doet klachtenbehandelaar.
Wethouder Streefland zal hierover terugkomen. Zij ziet het liefst ervaringsdeskundigen die rol hebben. Zij zal dit betrekken bij de toezegging die gedaan is voor Q3.

De voorzitter verneemt graag van de agenderende partijen wat zij met dit onderwerp verder willen naar aanleiding van deze commissie behandeling.

De heer Sungur (DENK) wil graag een aantal voorstellen inbrengen in de vorm van een motie. Dit onderwerp komt wat hem betreft terug in de gemeenteraad. Volgende week zal dan te kort dag zijn. Hij denkt dat het gemeenteraad in oktober wordt.

Mevrouw Raaijmakers (PvdA) stelt zich ook een doorgeleiden naar de raad. Zij stelt voor eerst het andere commissiedebat te voeren zodat een en ander gezamenlijk in de raad te bespreken is.
Mevrouw Kendir (Student & Starter) sluit zich daarbij aan.
De heer Van Steeg (CDA) sluit zich aan bij de woorden van mevrouw Raaijmakers.
Mevrouw Van der Wilt (D66) sluit zich daarbij aan.
Mevrouw Deldjou Fard (GroenLinks) sluit zich daarbij aan. Achter de schermen wil zij het gesprek voeren over de mystery guest en mogelijk komt zij daarna met een motie daarover in de raad.
Mevrouw Chirino (ChristenUnie) sluit zich aan bij de woorden van de PvdA.
Mevrouw Ramaker (VVD) sluit zich aan bij de woorden van de PvdA.
Mevrouw De Vries (Partij voor de Dieren) sluit zich aan bij de woorden van de PvdA.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) sluit zich aan bij de woorden van de PvdA.
Mevrouw Nolten (Bij1) sluit zich aan bij de woorden van de PvdA

De voorzitter concludeert dat hiermee dit agendapunt is besproken. Hij schorst de vergadering voor 3 minuten tot 21.36 uur.

8. Raadsbrief aard en omvang en aanpak van mensenhandel

Burgemeester, Openbare Orde en Veiligheid
Geagendeerd door: B. Chirino, (ChristenUnie), H. Assen (PvdA), L. de Vries (PvdD), B. van Steeg, (CDA), T. Meerding, (VVD), F. Dekkers, (GroenLinks), fractie PVV.
Het onderzoek van Regioplan lijkt te bevestigen dat mensenhandel in Utrecht een grotendeels verborgen probleem is. Het is hen niet gelukt om een reële inschatting te maken van de daadwerkelijke omvang van mensenhandel in Utrecht. Het volume, de kwaliteit en de eenduidigheid van de registraties liet dit niet toe. Uit het onderzoek blijkt dat er ook in Utrecht een aantal factoren belemmerend werken op een effectieve informatieverzameling en -uitwisseling. Er zijn nog steeds professionals die signalen niet of onvoldoende kunnen herkennen. Ook weten ze niet altijd welke signalen moeten worden geregistreerd en welke meldroute moet worden gevolgd. Om situaties zichtbaar te maken en de uitbuiting te stoppen is er dus een actieve inspanning van overheidsinstanties nodig.
De fracties willen graag met elkaar in debat over deze raadsbrief en een recent WODC onderzoek. Hierbij komt o.a. aan de orde:

- Welke acties worden ondernomen n.a.v. het onderzoek, bijvoorbeeld over het melden van arbeidsuitbuiting?
- Welke rol heeft de gemeente in het uitwerken van de agenda?
- Hoe wordt de raad daarin meegenomen?
- Welk tijdspad ziet het college voor zich?

De voorzitter constateert dat dit punt is doorgeschoven naar een volgende vergadering.

9. Vergunningplicht Autobranche Bedrijventerrein Nieuw Overvecht

Burgemeester, Beleidsterrein: Openbare Orde en Veiligheid, Handhaving
Geagendeerd door M. Koning (D66), DENK en PvdA
D66 gaat graag met de commissie in debat om de inzet van dit middel te bespreken. D66 heeft onder andere vragen over:

- de capaciteit bij VTH voor handhaving en uitgifte vergunningen (wat gaan we dan niet doen?)
- De evaluatie en monitoring van effectiviteit.

Ook willen we in gesprek hoe zij een waterbedeffect in andere branches of delen van de stad gaat voorkomen met het gebruik van dit middel op deze plek

9.1 Raadsbrief Vergunningplicht Autobranche Bedrijventerrein Nieuw Overvecht 20-04-2022

9.2 Raadsbrief Vergunningplicht Autobranche Bedrijventerrein Nieuw Overvecht

De voorzitter constateert dat dit agendapunt is doorgeschoven naar een volgende vergadering.

10. Lokale ombudsman

Burgemeester, Beleidsterrein: Bestuurlijke Zaken
Geagendeerd door: het Presidium
De gemeentelijke Ombudsman is een aanstelling door de Gemeenteraad. Van 2002 – 2012 hoorde de Ombudsman (net als de Rekenkamer) bij het organisatieonderdeel Raadsorganen. In 2020 waren PvdA, SP, DENK, D66, CDA, GL, S&S, PVV, PvdD, SBU, CU al voorstander van het terugbrengen van deze functie (M62: 'is de gemeentelijke ombudsman terug van weggeweest?). Het CDA heeft recent ook schriftelijke vragen over de Ombudsman gesteld en uit het coalitieakkoord blijkt dat hier nu ook de middelen weer voor beschikbaar zijn. Dit betekent brede steun om dit instrument terug te brengen.
De Ombudsman onderzoekt klachten over de wijze waarop de gemeente zich tegenover burgers, bedrijven, instellingen en personeel heeft gedragen. Hij doet dat met het doel de klacht op te lossen, het vertrouwen in de overheid te herstellen en de overheid te laten leren van de klachten. Het is zodoende een belangrijke waarborg voor goede behandeling van inwoners en draagt bij aan het inzicht van de Gemeenteraad in de verantwoording van en de controle op het gemeentelijk bestuur. De Ombudsman is in functie niet aan enig gemeentelijk gezag ondergeschikt, maar oefent de functie zelfstandig en onafhankelijk uit, vergelijkbaar aan het instrument Rekenkamer.
Het presidium hecht waarde aan een open debat over de wenselijkheid en vormgeving van het instrument Ombudsman voordat het een raadsvoorstel aan de raad voorlegt. Ter ondersteuning van de discussie heeft het een memo over het onderwerp bijgevoegd. De burgemeester heeft als portefeuillehouder Ombudszaken een aanvullend memo bijgevoegd dat toeziet op onder andere de verbinding met de eerstelijnsklachtenbehandeling. Uw debat fungeert als input voor het op te stellen raadsvoorstel. Dit raadsvoorstel wordt nadien op de reguliere wijze in proces gebracht."

De voorzitter leidt dit onderwerp in. Het gaat om de wenselijkheid en vormgeving van de invoering van het instrument de ombudsman. Het presidium hecht waarde aan een open debat voordat een raadsvoorstel over het instrument aan de raad wordt voorgelegd. Het gaat om een opiniërend debat. Hij attendeert de commissie erop dat de burgemeester vooral aanwezig is als ook de voorzitter van de gemeente-raad
Dit debat fungeert als input voor het op te stellen raadsvoorstel. Dit raadsvoorstel wordt nadien op de reguliere wijze bij de raad in proces gebracht. Het memo wordt daarom in één termijn besproken.

De commissie
De heer Van der Zweth (PvdA) vindt het plezierig dat de lokale ombudsman nu terugkomt sinds 2012. Zijn fractie vindt het oprecht nodig in een tijd van toenemend wantrouwen in de overheid. Met een herkenbaar en laagdrempelig loket zijn de meest kwetsbare inwoners in de stad geholpen.
Met betrekking tot het memo vindt zijn fractie dat de lokale ombudsman onderdeel wordt van het raadsorgaan. Dat staat los van het ambtelijk apparaat. Daarom kan de lokale ombudsman onafhankelijk en separaat zijn weg vinden als instituut, zoals de Rekenkamer.
Hij ziet voor zich dat daar iemand komt die stevig in zijn schoenen staat; die zich aan durft te bemoeien tegen de organisatie, tegen wethouders, tegen burgemeesters. Die zich durft uit te spreken als zaken niet goed gaan en in staat is de gemeentelijke organisatie bij te sturen. Ook institutioneel racisme kan langs deze weg tijdig herkend worden. Hij stelt zich voor dat het stadsbestuur het nodige gepeperd te horen krijgt.

Hij ziet voor zich dat het niet om iemand gaat die alleen op het stadhuis resideert, maar ook bij wijkbureaus, ook in de wijken zelf. Hij vraagt of de burgemeester dit ook zo voor zich ziet bij de verdere uitwerking van dit concept.
In het memo leest hij dat 250.000 euro van de 500.000 euro beschikbaar wordt gesteld van de POK-gelden voor de lokale ombudsman. Hij vindt dat op zich logisch. Hij merkt op dat de POK-gelden oplopen tot boven de 600.000 euro. Het voorstel van zijn fractie is daarvan 50% van de POK-gelden te maken; dat is 250.000 in het eerste jaar, en een volgend jaar rond de 300.000 euro.

Nu staat in de grote 85.000 euro voor de diensten die de gemeente Utrecht inhuurt van de Nationale ombudsman. Dat gaat in de nieuwe situatie lopen via de lokale ombudsman. Zijn fractie gaat er dan vanuit dat die 85.000 euro beschikbaar blijft voor de Nationale Ombudsman. Dan is 50% van de POK-gelden beschikbaar en 85% van de Nationale Ombudsman. Hij krijgt daarvan graag een bevestiging. Dit staat niet zo exact in het memo; zijns inziens is het wel in de geest van het memo.

De heer Compagnie (ChristenUnie) refereert aan de inbreng van de PvdA als het gaat om de spanning in de samenleving. Ook hij vindt het daarom goed dat er een lokale ombudsman komt. Zijn fractie is daarvan voorstander. De positie van bewoners moet verstevigd worden, zeker wanneer zij vastlopen bij de gemeente. Hij citeert daarmee het coalitieakkoord. Hij vraagt om hoeveel fte voor het hele lokale ombudsteam het gaat. Hij krijgt graag de reactie van de burgemeester.
Zijn fractie begrijpt de keuze de ombudsman onderdeel te laten zijn van de raadsorganen. Hierbij staan onderzoek naar klachtenafhandeling van de gemeente, de onafhankelijke en onpartijdige rol en de controlerende functie voorop. Zijn fractie vindt het heel belangrijk dat er speciale aandacht is voor de bekendheid van de ombudsman en dat ook de communicatie goed geregeld wordt, bijvoorbeeld via de website van de gemeente Utrecht, maar ook zekere via de sociale media waar veel burgers te vinden zijn, zo dat zij weten dat er een lokale ombudsman is en waar ze specifiek hem of haar kunnen benaderen.
Op de website van de gemeente Utrecht is niet gemakkelijk door te klikken naar instanties waarover geen klachten in te dienen zijn bij de ombudsman, bijvoorbeeld de GGD of de politie. Hij vraagt dit mee te nemen in de communicatie voor de overzichtelijkheid de laagdrempeligheid van de procedures. Hij krijgt hierop graag de reactie van de burgemeester.

Mevrouw Van der Wilt (D66) kan zich in grote lijnen vinden in de taakomschrijving die de PvdA schetste. Ook haar fractie is een groot voorstander van dat de lokale ombudsman komt. Het is belangrijk en mooi dat in de brief ook verbinding wordt gemaakt tussen de eerste en tweedelijns klachten. Ook de gemeente houdt een grote verantwoordelijkheid om naar de inwoners te luisteren. Dan zijn die twee lijnen wel heel verschillend. De schets van het profiel sluit daar goed bij aan.
Juist vanwege de onafhankelijkheid die al eerder werd genoemd is ook haar fractie voorstander van de plaatsing van de ombudspersoon bij de raadsorganen. Haar fractie is benieuwd of het college mogelijkheden ziet om deze organisatie te plaatsen bij of in samenwerking met de Rekenkamer. Zij weet niet of dat organisatorische voordelen kan hebben. Ook de Rekenkamer is onderdeel van raadsorganen.
Met betrekking tot de financiën vindt haar fractie het wenselijk dat zowel in de eerste lijn als in de ombudsman geïnvesteerd moet worden. Zij vindt de onderbouwing van de bedragen vrij minimaal; dat geeft nog niet zo heel veel zicht op of dit voldoende is om de ombudsman zo in te richten en voldoende bekendheid te geven, waaraan ook de ChristenUnie refereerde. Zij noemt de punten die de PvdA haalde over het mee laten groeien, interessant; de 50%. Zij sluit zich aan bij die vraag aan het college of dat mogelijk kan zijn.
Kort wordt gerefereerd aan de investering in een initiatief als de Stadskamer. Zij heeft dat niet zo kunnen lezen in de voortgangsrapportage over de klachtenafhandeling. Voor haar was dat een relatief nieuw instrument. Zij vroeg zich

af waar dat bedrag vandaan komt. Als er dan ook een ombudsman komt, staat dat dan allebei nog naast elkaar; is dat beide nodig?
Zij vindt het mooi in het voorstel dat gereflecteerd kan worden op de geleerde lessen van het werken met de ombudsman in het verleden. Daarmee is de gemeente uiteindelijk gestopt. Mogelijk zijn er ook nog voorbeelden uit andere steden. Het zou mooi zijn wanneer dat mee kan komen in het voorstel.

De heer Van Steeg (CDA) vindt het goed dat er een lokale ombudsman weer komt, zeker gezien de ontwikkelingen in de samenleving. Daaraan werd al eerder gerefereerd.
Hij vindt het heel belangrijk in een groeiende stad als Utrecht dat inwoners gemakkelijk hun beklag kunnen doen.
Met betrekking tot de financiële onderbouwing is te zien dat er relatief weinig ruimte is voor de ombudsman zelf. Het moet zijns inziens wel een relatief zware functie worden die ook zichtbaar is. Andere partijen spraken daarover ook al. Nu lijkt het een soort van parttime functie te worden. Hij vraagt hoe dat met elkaar te rijmen is. Dat lijkt hem lastig zeker omdat de wens bestaat een zichtbaar instituut op te richten met iemand die ook op andere plekken in de stad komt. Hij legt de vraag voor of dit de juiste verdeling is.
Hij vindt het goed dat de eerste- en de tweedelijns klachten naast elkaar worden gehouden met elkaar in verband gebracht. Hij vindt het wel belangrijk goed de ontwikkelingen te monitoren zeker op de eerste lijn, kijkend naar de te besteden financiën. Het gaat om een vrij omvangrijk pakket, met vrij generieke maatregelen. Hij denkt dat het goed is, ook voor de raad inzicht te behouden in wat dat oplevert en wat dat bij elkaar aan pakket oplevert, zodat te beoordelen is of de ombudsman de juiste richting inslaat waardoor mensen meer ruimte krijgen hun beklag te doen en het vertrouwen in de gemeente Utrecht als geheel te laten groeien.

De heer Maas (VOLT) staat ook voor goede betrokkenheid van het bestuurlijk apparaat bij wat in de stad gebeurt. De klachtenbehandeling is daarbij van groot belang. De voorgenomen maatregelen zoals in het memo is geschreven, lijken aan die doelstelling te kunnen bijdragen.
Zijn fractie heeft weinig historie in deze raad. Zijn fractie schrikt wel van de hoeveelheid geld dat hiermee gemoeid is. Hij leest in het voorstel over 50 K voor eerst bellen dan sturen. Dat hoort wat zijn fractie betreft bij een goede taakopvatting van degenen in kwestie.
De POK-gelden zijn voor 2022 480 K en voor 2023 512 K. Dat zijn gelden die bedoeld zijn voor de versterking van de dienstverlening aan kwetsbare mensen. Wanneer die gelden worden gebruikt voor de ombudsman, vraagt hij zich af wat daarvoor dan gaat vervallen. Waaraan is dit geld besteed in 2022.
De heer Van der Zweth (PvdA) licht toe dat de POK-gelden nieuw toegekomen gelden vanuit het Rijk; er vervalt niets. De vraag is dan hoe dat geld besteed wordt.
De heer Maas (VOLT) vindt dat logisch klinken maar volgens hem is het in 2022 al toegekend. Zo is het ook opgenomen in de tabel.
De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat dan de vraag is of het geld gaat overblijven en wat het stadsbestuur ermee kan. Misschien kunnen die gelden gebruikt worden om de lokale ombudsman een kick start te geven.
De heer Maas (VOLT) merkt op dat dat precies zijn vraag was.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of VOLT het met hem eens is dat dit vooral ook een investering is in het terugwinnen van vertrouwen, in het slaan van een brug met Utrechters en dat het belangrijk is in de komende vier jaar daar geld voor vrij te maken. Hij pleit ervoor niet al te kieskeurig te zijn als het gaat om de hoogte van de kosten.
De heer Maas (VOLT) is wel kieskeurig. Hij ziet graag heldere doelstellingen bij de besteding van middelen en dat de raad goed weet waarover hij praat. Juist dat ontbreekt wat hem betreft; of met deze middelen het probleem wordt opgelost dat ook echt bestaat.
De heer Dijkstra (EenUtrecht) weet goed waarover nu gesproken wordt. Hij vindt het ongelooflijk concreet. Het gaat over de ombudsman. De aanleiding ertoe is gigantisch. De bezwaren nemen toe. Een onafhankelijk instituut kan daarin soelaas bieden.
De heer Maas (VOLT) houdt het voor mogelijk dat EenUtrecht dat zelf toelicht in zijn bijdrage. Hij streeft naar een andere benadering. Hij vervolgt zijn betoog.
Voor hem is nog niet duidelijk wat de functie gaat opleveren; die functie is in 2011 niet voor niets afgeschaft.
Hij vraagt hoe het zit met de eerstelijns klachtenafhandeling waaraan in het voorstel zijns inziens terecht veel aandacht is besteed. Hij vraagt of die zo slecht is. Is het stadsbestuur daarmee niet tevreden? Weet de raad wat daarvoor de criteria zijn, zou dan niet veel beter veel meer in te zetten zijn op het verbeteren van de eerste lijns klachtenafhandeling.
Zijn fractie is er nog niet van overtuigd dat een ombudsman heel veel bijdraagt aan het verminderen van klachten en het oplossen van klachten. Hij is het eens met Bij1 dat het veel voor de burger kan betekenen. Maar de raad meende ook dat dit met de landelijke ombudsman afdoende gedekt zou zijn. Het probleem is kennelijk dat de weg naar de landelijke ombudsman onvoldoende gevonden wordt. Hij doet de suggestie te focussen op de eigen klachtenafhandeling en ervoor te zorgen dat de weg naar de Nationale ombudsman verbeterd wordt.
Mevrouw Van der Wilt (D66) kan de kritische houding van de heer Maas goed voorstellen. Zij vraagt de heer Maas of hij het ermee eens is dat het stadsbestuur op dit gebied op een gepasseerd station staat. Dit voelt aan als komt de oproep van VOLT te laat.
De heer Maas (VOLT) herhaalt zijn informatie over de gang van zaken sinds 2011. Hij kent het fenomeen dat de roep weer terugkomt. Hij herhaalt zijn vraag naar het probleem en hoe het probleem het beste op te lossen. Die kennis ontbreekt bij hem. Hij verwondert zich daarover. Die informatie heeft hij ook nog niet gekregen. Hij zoekt daar naar: wat is het probleem en hoe helpt de ombudsman dat probleem op te lossen?

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vindt dit een prima voorstel. Het is hard nodig. Het is een goed begin. Goed ook om de 250.000 euro te investeren. Meer burgergericht werken bij de gemeente, naast de 250.000 euro voor de ombudsman. Zijn enige zorg is dat de eerste 250.000 dan wordt gestoken in extra functionarissen in plaats van het in het versterken van de huidige organisatie. Hij vraagt of de burgemeester die zorg bij hem kan wegnemen.

Mevrouw Ramaker (VVD) constateert dat in de raad draagvlak is voor de lokale ombudsman. De VVD onderkent ook het belang van laagdrempelige toegang voor inwoners die bij het college geen gehoor vinden met hun bezwaren.
Haar fractie kijkt kritisch naar de toedeling van het budget. Structureel is een half miljoen per jaar beschikbaar met dekking uit de POK-Middelen. Zij legt de vraag voor in hoeverre dat structureel is over een aantal jaren. Haar fractie ziet graag dat het half miljoen opgenomen wordt in een afzonderlijke begrotingspost, zoals de griffie en de Rekenkamer. Zij refereert aan de inbreng van de PvdA.
Zij worstelt met de eerste en de tweede lijn en de 250.000 euro voor en één en de ander. Dat voelt voor haar heel erg versnipperd aan. Zij vraagt de burgemeester hierover duidelijkheid te geven.
Zij vond de vraag van D66 zinvol: hoe gaat het bij andere gemeenten? Zij vindt het concept in Amsterdam interessant. Soms zijn er ook mensen uit de omringende gemeenten die er niet uitkomen met iets in de stad.
De heer Van der Zweth (PvdA) vraagt of de VVD het budget te hoog vindt .
Mevrouw Ramaker (VVD) herhaalt haar inbreng; het kwam versnipperd over. Zij geeft hieraan geen waardeoordeel. Zij zou de middelen bundelen en toedelen aan de lokale ombudsman. Zij is benieuwd het antwoord te vernemen van de burgemeester.

Mevrouw De Vries (Partij voor de Dieren) is er blij mee dat deze functie terugkomt. Zij kan zich vinden in het meeste dat is ingebracht.
Zij benadrukt dat ook hier taal ertoe doet. Zij refereert aan het memo bij dit agendapunt: sprake is van een ombudsmandataris. Haar fractie spreekt de wens uit daarvan dan ook te gaan spreken: van een lokale ombudsmandataris. Zij vraagt de burgemeester of dat nu mogelijk is. Niet iedereen kent de taalkundige achtergrond van het woord. Van belang is verwarring te voorkomen.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) is erg blij met de komst van een eigen ombudsman. Zij kan zich vrijwel geheel vinden in het voorstel zoals is gedaan in het memo. Veel vragen die zijn eerder gesteld.
Zij legt de vraag voor in hoeverre het vervolg efficiënt is. Voorgesteld wordt dat het presidium verdergaat met het uitwerken van de functie. Zij begrijpt dat. Zij doet de suggestie dit in samenspraak met ambtenaren te doen die veel op hebben met het versterken van de eerste lijnsklachtenafhandeling. Hoe ziet de samenwerking er uit en hoe kan die zo efficiënt mogelijk?

Mevrouw Van den Brink (Student & Starter) merkt op dat de meeste overwegingen wel gedeeld zijn. Ze kan ze grotendeels onderschrijven.
Zij is erg blij met het voorstel. Zij onderstreept het belang van de onafhankelijkheid en de financiële afweging; vooral de mogelijkheid om zelfstandig onderzoek uit te voeren, en het liefst naar structurele vraagstukken die onderliggend zijn, anders dan de eerstelijns klachtenafhandeling.
Tenslotte vindt zij het van belang dat de gemeente ervoor zorgt dat de daadwerkelijke bevindingen en adviezen bijdragen aan de lerende organisatie die de gemeente wil zijn. Zij ziet graag expliciet terug dat dit kan worden verankerd.
De beantwoording
Burgemeester Dijksma dankt de fracties voor hun reactie. Zij reageert op die reacties in hoofdlijnen.

Zij bevestigt dat een onafhankelijk mandataris enorm belangrijk is. De heer Van der Zweth karakteriseerde de functionaris: iemand die stevig is en die kan tegenspreken en die op zoek gaat naar de pijn zoals de burgemeester dit omschrijft. Zij vindt het heel belangrijk om ervoor te zorgen dat de functionaris niet gaat teleurstellen.
Gevraagd is naar de balans tussen de eerstelijns klachtenafhandeling en het in werking stellen van een onafhankelijk bureau ombudsmandataris. Richting de heer Maas van VOLT zet de burgemeester uiteen dat dit gebaseerd is op de ervaringen uit het verleden. Destijds waren er veel fte voor ombudsman en het bureau. Vervolgens moet in de organisatie iets gedaan worden met de feitelijke constateringen dat zaken niet goed gaan. Wanneer dan de eerstelijns klachtenafhandeling niet op orde is, is dat ook een ingebakken teleurstelling.
In het model is een zekere balans aangebracht met aan de ene kant de ombudsmandataris en de plaatsvervanger en een secretariaat en aan de andere kant een investering in het verdergaand verbeteren van de eerstelijns klachtenafhandeling. In het memo zitten ook de ervaringen die vanuit de gemeentelijke organisatie zelf zijn opgedaan en die al eerder naar voren zijn gebracht, terug te lezen in het uitgebreide bidbook aan wensen die er waren om in te investeren. De afgelopen jaren is gezien dat het beter kan. Alleen klachten ophalen is niet voldoende de burgemeester noemt dat het paard achter de wagen spannen. Om die reden dit voorstel.
Het college en presidium zullen gezamenlijk ervoor zorg dragen dat volstrekt helder wordt dat de ombudsmandataris onderdeel wordt van de raadsorganen en daarmee onafhankelijk. Zij refereert aan de desbetreffende inbreng van de heer Van der Zweth over de aanwezigheid van de mandataris ook in de wijken, zichtbaar en vindbaar.

Zij vindt de opmerkingen over afzonderlijk begroten terecht. Dat geldt voor het deel van de ombudsmandataris. De versterking van de eerste lijn klachtenafhandeling valt binnen de desbetreffende reguliere budgetten.
Zij vindt dat nagedacht moet worden over de term ombudsmandataris; is dat begrip wel herkenbaar voor de burger? Daarover moet nagedacht worden wat haar betreft. Goed is ermee uit te leggen dat een ombudsman niet per se een man is, maar een persoon met een bepaalde functie. Zij zou het betreuren wanneer de gemeente de boot mist door terechte correctheid. De commissie heeft gezegd dat de communicatie belangrijk is. Dan helpt het wanneer de gemeente een herkenbare term hanteert.
Mevrouw De Vries (Partij voor de Dieren) stelt voor de term ombudsmens te gebruiken.
Burgemeester Dijksma merkt op dat het college nog terugkomt met een nader voorstel. Dan heeft de raad daarin het laatste woord. Uiteindelijk bepaalt de raad ook de titel. Dan zal het college daarmee aan de slag gaan. Zij zal hierover nadenken. Zij adviseert de raad daarover ook na te denken. Het besluit volgt op een later moment.

De burgemeester bevestigt ervan uit te gaan dat de 85.000 euro die nu beschikbaar is, beschikbaar blijft. In het definitieve voorstel zal het college laten zien hoe de financiering er exact uitziet. Dan kan de raad afwegen of het college dat op een verstandige manier doet.
Mevrouw Van der Wilt (D66) vraagt de burgemeester te overwegen ook inwoners te betrekken bij het te nemen besluit; zij refereert aan de frase waarin de burgemeester zegt dat de raad het laatste woord heeft. Niet de raadsleden moeten aankloppen bij

de ombudsman waar de inwoners; het zijn juist de kwetsbare mensen die afstand voelen tot de gemeente.
Burgemeester Dijksma vindt dat een goed idee. Zij zal nagaan wat een goede manier zal zijn om de mening van de burger uit te vragen.
De voorzitter merkt op dat toegewerkt wordt naar een raadsvoorstel. Dit debat is opiniërend.
De heer Van der Zweth (PvdA) gaat in op de financiën. Zijn voorstel is de 85.000 euro bij het geheel te betrekken; er is dan altijd nog een afweging te maken wanneer dat geld niet nodig is. Hij vraagt of de burgemeester kan bevestigen dat zij dat bedoelt.
Burgemeester Dijksma antwoordt dat te willen doen. Zij plaatst daarbij een Asterix; zij heeft dit niet definitief kunnen checken met de wethouder financiën. In de begroting staat een beoogd bedrag. Zij moet ermee in de pas blijven lopen. Zij kan dat nu niet overzien. Haar indruk is dat dit geld erbij blijft horen en dat de POK-middelen aanvullend zijn.

Punt van orde
De heer Van der Zweth (PvdA) vraagt hoe het nu werkt. Hij vraagt of afgesproken kan worden dat wanneer het zo is de raad niet meer hoort, of wordt het presidium geïnformeerd?
Burgemeester Dijksma antwoordt dat de raad het in ieder geval zal vernemen; er komt een voldragen raadsvoorstel. Daar zit ook een financiële paragraaf bij.
De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat de raad dan al gesproken heeft over de programmabegroting. Dan kan de raad daarmee niet meer doen.
Burgemeester Dijksma begrijpt dat. Zij zal deze vraag ofwel op voorhand eerder beantwoorden via het presidium, ofwel dat vrij snel een voorstel zal voorliggen. Zij zou hoe dan ook ervoor zorgen dat de raad in de gelegenheid is om voor de programmabegroting daarover een afweging te kunnen maken. Zij wil de wethouder niet voor de voeten lopen.

Voortzetting van de beantwoording
De heer Compagnie vroeg naar het aantal fte. De burgemeester zet uiteen dat dit niet helemaal is uitgekristalliseerd, dan zou het om een dag in de week Ombudsman gaan en een dag in de week plaatsvervanger, plus een halve fte secretariaat. En daarnaast versterking in de organisatie voor de eerste lijns klachtenafhandeling. Dan gaat het soms om bestaande mensen en soms moet het bureau daarvoor extra expertise inhuren. Ze kan niet op voorhand een exacte voorspelling geven van het aantal fte. Zij benadrukt de eerder genoemde balans.
Zij zal de suggestie beoordelen om deels iets te doen met de Rekenkamer samen. Zij kan zich voorstellen dat het niet verstandig is. Het college zal uitleggen waarom het doet zoals het college het doet.
Zij vindt het belangrijk vast te stellen dat de POK-middelen structureel zijn en dat die dus ook meerjarig in de begroting zijn opgenomen.
De burgemeester kan zich voorstellen dat het college ook kijkt naar hoe andere steden het doen. Misschien willen sommige steden zich ook nog aansluiten bij de gemeente Utrecht. Zij sluit dat niet uit.
De heer Van Steeg vroeg zich af of de functie wel zwaar genoeg is. Zij hoopt in haar bijdrage al beargumenteerd te hebben waarom het nodig is om binnen de middelen ruimte te houden voor de afwikkeling van klachten. De inschatting is dat het zo prima

kan. Het belangrijkste is dat de functionaris echt een positie krijgt en ook pakt. Zo de raad dat wil: “tegen de stroom in”. De functionaris moet herkenbaar en vindbaar zijn. De burgemeester bevestigt dat dit goed gemonitoord gaat worden.
Eerst bellen dan een brief sturen kost capaciteit. Die is er niet als vanzelf. Het is belangrijk dit op deze manier te versterken. Daarna wordt het onderdeel van de normale taakopvatting.
De burgemeester zal nagaan wat mogelijk is als het gaat om een kickstart voor de ombudsman. De persoon moet nog geselecteerd worden. Hiermee is niet direct aan de slag te gaan. De raad moet het voorstel eerst nog goedkeuren.
De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat de heer Maas terecht opmerkte dat er budget is voor 2022. Hij vraagt of de burgemeester kan bevestigen dat de gemeente het budget van dit jaar wel zal gebruiken voor het realiseren van een goede start.
Burgemeester Dijksma lijkt dat verstandig. Zij kan zich voorstellen dat rond om communicatie middelen nodig zijn. Zij stelt voor na te gaan wat in dat opzicht mogelijk is. Het moet wel goed besteed zijn. Dit geld moet gerechtvaardigd uitgegeven kunnen worden; de burgemeester zal daar streng op toezien.
De heer Dijkstra vroeg hoe het zit met de Stadskamer. De burgemeester zet uiteen dat het in dat opzicht vooral gaat om het verstevigen van de huidige organisatie en soms dus aangevuld met expertise die er nog niet is. Het wordt niet een bulk aan extra fte.
Zij heeft de VVD al beantwoord. En ook mevrouw De Vries heeft zij beantwoord. De burgemeester heeft gezien veel steun te hebben gekregen voor deze functionaris. Zij hoopt de vragen allemaal beantwoord te hebben. Dit onderwerp komt terug bij het bestuur van de stad. Zij heeft de inbreng van de commissie goed gehoord.

Gemiste vragen
Mevrouw Fattal (GroenLinks) gaat in op het vervolg van het proces. Waar ligt dat vervolg: bij het presidium of bij het college? Waarom is er niet voor gekozen om dit bij een van de partijen te leggen. Het lijkt haar verstandig dit bij het college neer te leggen.
De heer Van der Zweth (PvdA) had gevraagd of 50% van de POK-gelden gereserveerd zullen worden voor de lokale ombudsman.
De heer Compagnie (ChristenUnie) had gevraagd naar het eenvoudige doorklikken naar websites van diensten waarover burgers zich niet kunnen beklagen.

Burgemeester Dijksma denkt dat die doorklikfunctie heel belangrijk wordt in de communicatie en daaraan meer aandacht te besteden en in de vindbaarheid van de website.
Zij kan de 50% bevestigen.
Mevrouw Fattal vroeg hoe het voorstel tot stand wordt gebracht. Het college werkt een deel uit en het presidium werkt ook de verordening uit. Dat moet gaan functioneren als een ritssluiting omdat de eerstelijns klachtenafhandeling in de gemeentelijke organisatie zit en de ombudsfunctie een onafhankelijke positie kent. Dat loopt via een verordening van het presidium, zoals bij de Rekenkamer.

De voorzitter concludeert dat hiermee dit agendapunt is behandeld. Dit voorstel komt via de reguliere wijze naar de commissie en vervolgens naar de raad. Hij sluit deze vergadering om 22.18 uur. De eerstvolgende vergadering van deze commissie vindt plaats op 6 oktober aanstaande.